Anul C
(100)
SERIE NOUĂ

BISERICA ŞI ŞCOALA

PUBLICAŢIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ARADULUI

Fondat 1877
Nr. 9
Septembrie 2019

Școala și Biserica susțin educația elevilor de la sate și orașe*

Cu dragoste părintească, binecuvântăm pe toți elevii, părinții și cadrele didactice din învățământul preuniversitar, la începutul anului școlar 2019-2020.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2019 ca *An omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)*.

Prin această inițiativă, s-a dorit evidențierea faptului că satul este spațiul în care s-au format și păstrat, de-a lungul timpului, multe dintre valorile spirituale, culturale și identitare, transmise până în zilele noastre.

În acest sens, relevant este modelul scriitorului și dascălului Ion Creangă, cel care a valorificat resursele sufletești ale țăranului român și a îmbinat armonios dragostea pentru copii cu darul povestirii: *„Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea este veselă și nevinovată și drept vorbind, acesta-i adevărul”*(*„Amintiri din copilărie”*, capitolul II).

Satul românesc nu mai este astăzi ce era cu mai mulți ani în urmă. În multe sate, locurile natale sunt părăsite de către generațiile tinere, mulți elevi provin din familii dezavantajate din punct de vedere economic, accesul la educație este limitat, iar solidaritatea dintre oameni este tot mai redusă, sătenii înstrăinându-se de propriul pământ și de propria lor identitate.

Biserica Ortodoxă Română susține educația în mediul rural, organizând proiecte de prevenire și corectare a fenomenului de părăsire timpurie a școlii, așa cum este Proiectul *Alege Școala!*(etapele IV, V și VI), organizat în parteneriat cu Fundația *World Vision* România.

Totodată, prin continuarea Programului catehetic *Hristos împărtășit copiilor*, prin organizarea de tabere și activități educaționale, Biserica dorește să încurajeze copiii și tinerii să-și trăiască viața în comuniune de iubire cu Dumnezeu și oamenii, după îndemnul Sfântului Apostol Pavel: *„Drept aceea să urmărim cele ale păcii și cele ale zidirii unuia de către altul”* (*Romani* 14, 19).

Acolo unde există cooperare strânsă între preot, primar și învățător, se creează speranță mai multă și comuniune spirituală mai intensă.

Astăzi, atât în mediul rural, cât și în mediul urban, Familia, Biserica și Școala sunt chemate să ofere copiilor și tinerilor ajutorul necesar dezvoltării lor atât în plan personal, cât și comunitar, să cultive libertatea, responsabilitatea și demnitatea persoanei umane, într-o lume marcată profund de individualism și secularizare.

Cu prilejul începutului anului școlar 2019-2020, ne rugăm Mântuitorului nostru Iisus Hristos, *„Învățătorul și Domnul”* (*Ioan* 13, 13), să lumineze și să umple de pace și bucurie sufletele copiilor și tinerilor, precum și ale părinților, învățătorilor și profesorilor care îi ajută pe elevi să fie o binecuvântare pentru poporul român, pentru prezentul și viitorul României!

† Daniel
Patriarhul
Bisericii Ortodoxe Române

**Mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la începutul noului an școlar 2019-2020*

Preotul – părintele, fratele și prietenul săteanului român

În discursul său de recepție la Academia Română din 5 iunie 1937, intitulat „Elogiul satului românesc”, poetul și filosoful român Lucian Blaga dezvolta de fapt metafora sa poetică „veșnicia s-a născut la sat” și argumenta că satul românesc este „singura prezență vie încă, deși nemuritoare, nemuritoare deși așa de terestră, este unanimul nostru înaintaș fără nume”[1]. Pe lângă percepția atemporală a istoriei de către țăran, pe care o subliniază Lucian Blaga, expresia *„veșnicia s-a născut la sat”* poate semnifica și faptul că la sat, mai mult decât la oraș, pot fi mai ușor percepute și apreciate prezența Creatorului în natură, valoarea naturii înconjurătoare ca dar al lui Dumnezeu, ce trebuie cultivat în relație de recunoștință față de Dăruitor, precum și legătura indisolubilă dintre cult și cultură, având ca bază agricultura, activitatea de zi cu zi a țăranului român.

Ne întrebăm astăzi dacă satul românesc mai trăiește, cum constata Lucian Blaga, în „zariștea cosmică”, sau dacă țăranul român mai poate să determine „destinul nostru ca neam, ca stat și ca putere culturală”, cum spera Liviu Rebreanu.

Este limpede pentru noi toți că satul românesc nu mai este astăzi tot ceea ce Lucian Blaga și Liviu Rebreanu considerau că este cu mai bine de 70 de ani în urmă, dar nici nu se poate spune că nimic din ce a fost în trecut nu mai poate fi recuperat sau cultivat astăzi, ca urmare a unor rupturi profunde existente între istoria sau tradiția bogată a satului românesc și situația lui actuală.

Satul nostru românesc a tezaurizat o mulțime de valori spirituale, morale și culturale care trebuie aduse din nou în actualitate, fără a cădea însă într-o nostalgie a repetiției trecutului. Din nefericire, în zilele noastre se constată o criză a satului românesc atât din punct de vedere practic cât și spiritual. Astăzi, satul românesc este oarecum răstignit între idealizare nostalgică și abandonare practică, între identitate tradițională și supraviețuire precară. În ceea ce privește religiozitatea rurală, aceasta s-a format în timp, conform unei dinamici proprii. De altfel, dinamica însăși a satelor este, mai mult sau mai puțin, diferită de cea a orașelor, fapt ce face ca, satul românesc să se situeze în prezent „pe o cumpănă, între tradiție și modernitate, cu balanța înclinată cert către modernitate”[2].

Cu toate acestea, în foarte multe comunități rurale din România, preotul a rămas singurul om de cultură și spiritualitate, de sprijin moral și duhovnicesc, întrucât doar instituția Bisericii mai este activă. De aceea, alături de calitățile sale de sacerdot, de liturghisitor și predicator de înaltă vocație și sensibilitate duhovnicească, preotul trebuie să fie un apropiat al tuturor credincioșilor, căutând să le fie sprijin acestora din toate punctele de vedere.

Misiunea sa sfântă și sfințitoare nu se restrânge doar la sfintele slujbe, în ambianța bisericii, ci se oglindește și se reflectă în întreaga sa viață și activitate. El nu este preot doar în biserică sau în reverendă, ci este preot și când slujește, dar și când sfătuiește, și când se roagă, dar și când muncește fizic sau intelectual, alegând acele activități și preocupări compatibile slujirii sale, și în familie, dar și în societate sau între oameni. În căminul său sau în sânul familiei cele mari – *parohia sa* –, în biserică sau în casa sa, ori a enoriașilor săi, preotul trebuie să fie constant și consecvent, convingător și coerent în activitățile sale, un real reper moral, din al cărui exemplu și urmare, săteanul să-L descopere pe Dumnezeu și să caute să se apropie de El.

Dacă în biserică și în mod suprem, în Sfânta Litughie, preotul se vădește a fi un autentic sacerdot, „înger în trup”, „om ceresc”, ce răspunde exemplar chemării sale divine, în relațiile sale cu păstoriții săi, el se descoperă pe sine a fi un om printre oameni, dar mai presus decât aceștia, prin crez și conduită, un „înger pământesc”, căci lucrarea preotului îl obligă pe acesta să caute a deveni „înger trupesc și om ceresc, model de curățenie duhovnicească și sfințenie, prin care să cucerească pentru viața în Hristos pe credincioșii săi”[3].

Întreaga sa viață trebuie să dea mărturie despre sublimitatea învățăturii de credință creștine, în slujba căreia s-a angajat deplin, despre superioritatea și spiritualitatea adevărurilor religioase ortodoxe. Pentru adevăratul slujitor bisericesc, Preoția devine „un stil de viață”[4], propriul său fel de a fi, rațiunea esențială și scopul existenței și a lucrării sale.

Pe bună dreptate s-a afirmat că preotul are în mijlocul credincioșilor săi, pe plan religios, o situație deosebită, o misiune și o autoritate spirituală care se întemeiază pe harul special al preoției, primit la hirotonie, că, în parohia sa, el este un slujitor al lui Dumnezeu, un reprezentant sau delegat al Mântuitorului pentru continuarea lucrării Sale de mântuire a sufletelor, un organ al Sfântului Duh pentru sfințirea și conducerea credincioșilor pe căile mântuirii. În comunitatea încredințată lui spre păstorire, preotul este un *învățător* al credincioșilor săi, un *povățuitor* sau conducător sufletesc și totodată un *sfințitor* al ei. El îi învață cuvântul Evangheliei, îndeosebi prin predică și catehează, îi călăuzește pe calea aspră a mântuirii, împărtășindu-le învățătura de credință și de viață creștină, sfătuindu-i, încurajându-i pe drumul virtuților morale, mustrându-i sau cercetându-i la nevoie, și tot el este cel care sfințește viața lor, punându-le la îndemână harul, binecuvântarea și ajutorul lui Dumnezeu, prin sfintele slujbe săvârșite de el”[5].

În cadrul comunității rurale, preotul nu este un membru oarecare, ca un număr dintr-o sumă, ci este solul și slujitorul lui Hristos, deținătorul unui har special, administratorul Sfintelor Taine, crainicul cuvântului lui Dumnezeu, păstorul duhovnicesc al multora. Lui nu-i sunt îngăduite lipsurile și păcatele pe care este chemat a le îndrepta la alții. În grija și în răspunderea lui se află mântuirea fiecăruia dintre credincioșii ce i-au fost încredințați de chiriarh prin hirotonie și trimitere la parohie. De conduita lui depinde, în mare măsură, și prestigiul tagmei preoțești și chiar al Bisericii.

Pr. Vlad – Sergiu Sandu
Parohia Firiteaz

Continuare în pagina 4

Învăţătorul Petru Maler (Moaler) Câmpeanu (1802?-1893)

Facem menţiunea de la început că anul naşterii, 1802, l-am stabilit prin aproximare deductivă. El nu apare în nici un elaborat ştiinţific din câte s-au făcut asupra personalităţii lui. Ştim precis că el a absolvit Preparandia din Arad în anul şcolar 1820-1821 (Vezi,Teodor Botiş, *Istoria Şcoalei Normale (Preparandia) şi a Institutului teologic ortodox-român din Arad*, Editura Consistoriului, Arad, 1922, p. 422). S-a născut în comuna Grăniceri de astăzi, Otlaca cu denumirea mai veche, din era dominaţiei maghiare. Un tânăr care devenea absolvent al acestei şcoli, în general, avea în jur de 18-20 de ani. Au fost şi excepţii când absolvenţii erau deja învăţători fără studii de specialitate unii fiind chiar şi căsătoriţi, deci depăşind vârsta de 20 de ani (vezi cazul lui înv. Moise Bota), ceea ce n-a fost cazul lui Petru Moaler. De aceea am stabilit, cu aproximaţie anul naşterii sale în jur de 1802, poate 1801. Oricum, la începutul sec. al XIX-lea pe piatra de mormânt de la moşia domnitorului Mihail Sturdza din loc. Miclăuşeni jud. Roman, unde el s-a retras după 1848 şi unde a şi murit, apare scrisă data de 1809. Acest an ne duce la constatarea că el ar fi avut 12-13 ani când a absolvit Preparandia, ceea ce nu pare, căţuşi de puţin, plauzibil.

De asemenea, numele său, aşa cum este înscris în catalogul absolvenţilor Preparandiei din Arad a fost doar de Moaler Petru, numele de familie fiind „MOALER". Mai târziu, el şi-a adăugat drept nume de familie pe cel de „CÎMPEANU" în perioada când se afla la studii universitare în Ungaria. Constantin Merişca[1] singurul său biograf de până acum afirmă că numele de Câmpeanu era al mamei sale. Mai mult avansează ideea că mama lui, cu nume de Câmpeanu ar fi fost rudă cu familia Veronicăi Miclea, care de fată se numea tot Cîmpeanu, din inima Apusenilor, loc. Câmpeni. Tot ceea ce e posibil! Nu poate fi exclusă o asemenea direcţie explicativă a numelui pe care el îl va utiliza mai tot timpul. întrebarea ce apare, în mod legitim, este care să fie cauza renunţării la numele tatălui de Maller (Maler sau Moaler)? Să fie dovada unor posibile tensiuni între el şi tatăl său, tensiuni care să-l fi determinat la a abandona purtarea, în continuare a numelui tatălui, în fapt, de familie, nume pe care documentele şcolare ale Preparandiei din Arad îl confirmă ca fiind singurul la momentul anilor 1819-1821. Noi lansăm şi această supoziţie de tip interogativ precum şi cea în baza căreia numele de CÂMPEANU să fie derivat de la „Câmpie ", zona geografică natală. În vremea studiilor preparandiale din Arad, acest nume/prenume nu-l folosea, îndeosebi în actele şcolii, din moment ce în catalogul absolvenţilor pe anul 1820-1821 el nu apare. (Vezi, în acest sens la Teodor Botiş, op. cit., p. 422, poziţia 17 din lista absolvenţilor). Este elocvent faptul că pe Coperta tezei sale de doctorat apare scris de el însuşi, totuşi, complet, sub formă de manuscris, impecabil caligrafiat, în formă latinizantă „PETRUM MALLER CÂMPEANU" (vezi, în acest sens imaginea foto, reprodusă a foii de titlu a tezei sale de doctorat la Constantin Merişca, op. cit). Deci, greşeşte Merişca atunci când spune că universitarul nostru a început să folosească numele de Câmpeanu

odată ce s-a mutat la Iaşi. Se vede, prea bine, că el a început să folosească numele complet de Petru Maller Câmpeanu încă din perioada studiilor academice din Ungaria. De asemenea, precizăm că în volumul lui T. Botiş mai apar doi absolvenţi cu nume de Moaler/Maler, şi anume MOALER TEODOR, de origine tot din Otlaca satul de naştere şi al lui Petru. Toader, după aceeaşi sursă citată a absolvit mai înainte de Petru, respectiv în august 1815, fiind a patra promoţie de absolvenţi de Preparandie arădeană, cu durata de studii de 15 luni. În aprecierea noastră credem că acest Moaler Teodor a fost, poate, un frate mai mare al lui Petru, născut fiind, probabil prin jurul anilor 1795, deci sf. sec. al XVIII-lea. Un alt absolvent al Preparandiei din Arad, născut în aceeaşi localitate cu cei doi MOALER-Otlaca a fost MALER ATANASIE. El a absolvit Preparandia în anul şcolar 1835-1836. (Ibidem, p. 418 şi 432). Să reţinem că acest Atanasie apare în documentul absolvenţilor şi putem presupune că şi în alte documente şcolare preparandiale cu numele de familie „MALER" şi nu MOALER. În fapt, era o altă variantă a aceluiaşi nume, căci acest nume este derivat din substantivul german „der MALER"care în româneşte înseamnă „pictor, zugrav" Posibil că cei trei mai de sus descindeau din strămoşi care erau zugravi de profesie. S-ar putea ca PETRU, absolventul nostru din 1820 -1821 să nu fi agreat acest nume, din moment ce mai toate lucrările sale scrise şi tipărite în perioada cât timp funcţionase la Buda şi Pesta apoi la Iaşi, în înalte demnităţi pedagogice şi culturale, a semnat sub forma: „P. M. CÂMPEANU" (în 1838, în mai 1848) şi „PETRU M. CÂMPEANU" în martie 1880. Sub aceste nume el a semna „Cuvânt rostit în sala Academică în 9 octombrie 1838, la prilejul vizitaţi(ei), ce au făcut Şcoalelor înalt Preosf.(inţitul) C. C. VENIAMIN COSTACHE Arhiepiscop şi Mitropolit al Moldovii şi Sucevii; întâiul epitrop a învăţăturilor publice cavaler. – de doct.(or) P. M. CÎMPEANU, profesorul de Filosofie şi Inspectorul Institutului Academic, (I)EŞII, în Tipografia Albinei, 1838". A doua lucrare de seamă pe care a elaborat-o Petru Cîmpeanu a fost „GRAMATICA ROMÎNEASCĂ" elaborată în mai 1848 şi care a fost tipărită în 1848 la Iaşi. Acest volum excelent pentru vremea sa şi care este precedat de o PRECUVÂNTERE „de mare fineţe interpretativă a raportului dintre LIMBĂ-CULTURĂ-NAŢIUNE, în care spune limpede şi patetic că „LIMBA ESTE TERMOMETRUL UNEI NAŢIUNI; GRADUL CULTURII NAŢIONALE, CE ACUM SE SUIE ACUM SE DESCINDE ÎN TERMOMETRUL ACESTA ARATĂ SCHIMBAREA TIMPULUI ÎN ATMOSFERA NAŢIONALĂ...". Precuvântarea, în aprecierea noastră este încântătoare prin limbajul folosit, extrem de modem, şi profunzimea filosofico-istorică pe care o exprimă pentru a demonstra, mai mult decât persuasiv, relaţia armonică dintre limbă, cultură şi naţiune.

Un alt volum, de fapt ultimul, tot din domeniul filologiei româneşti pe care l-a elaborat în martie 1880, către sfârşitul vieţii sale, retras fiind pe moşia domnitorului Moldovei paşoptiste Mihail Sturza de la Miclăuşeni, jud. Roman, în singurătate şi izolarea de neînţeles în raport cu atmosfera culturală a Iaşului, a fost „GRAMATICA ROMÂNEASCĂ" de PETRU. M. CÂMPEANU Dr. de Filosofie, fost profesor de Filosofie şi de Dreptul natural la Academia din Iaşi, Director de Gimnasiu, Provisor la Internatul academic şi Bibliotecar la Universitate, Ediţiunea a doua, prelucrată din nou cu un adaus la gramatica generală... Iaşi, Tipo-Litografia H. Goldner, 1880. Dacă primele două opuri au fost elaborate şi tipărite în caractere chirilice, ultimul op a fost scris şi tipărit cu caractere latineşti. Este demn de observat că în nici una din tipăriturile mai sus amintite nu se semnează cu numele său de familie „MOALER" aşa cum a apărut în catalogul absolvenţilor de la Preparandia din Arad. De renunţat la el nu putem afirma că ar fi renunţat din moment ce îl marchează discret doar sub iniţiala „M", alături de cea de „P". Noul nume de familie, cu care semnează aceste volume este cel de „CÎMPEANU". Motivele care l-au determinat la o asemenea conduită nu le ştim; probabil că cel de „MOALER" nu-l mai considera reprezentativ spre a ieşi în lumea publicisticii cu el.

Am stăruit asupra acestor chestiuni din biografia onomasticii sale pentru că ni se pare potrivit a ne exprima opinia în legătură cu această problemă care sperăm că ar elimina unele nedumeriri, care inerent pot apare în legătură cu această personalitate, cea mai marcantă, în opinia noastră, ce a ieşit de pe băncile Preparandiei arădene, din toată existenţa ei de până acum. De ce afirmăm acest lucru ? Pentru că Petru Moaler/Maler Cîmpeanu a ajuns profesor şi Rector al Academiei Mihăilene din Iaşi, director al Bibliotecii Centrale Universitare Iaşi, al Teatrului ieşean şi Inspector, după cum singur spune, al Academiei Mihăilene. Pentru activitatea sa cultural-ştiinţifică din domeniul filologiei române Academia Română l-a cooptat între membrii ei de onoare începând cu data de 1 septembrie 1879. Aşadar, este primul absolvent de Preparandie arădeană care a fost înnobilat cu cel mai înalt titlu ştiinţific şi academic, acela de academician. Îi va urma, peste opt decenii, în perioada anilor 1950, EMIL PETROVICI, cel care va deţine şi funcţia de rector al Universităţii din Cluj. Acesta a absolvit însă secţia teologică din cadrul Institutului Pedagogic-Teologic Ortodox Român din Arad. În egală măsură, până acum, potrivit cercetărilor istorice el este şi primul fiu al Aradului care a intrat în forul suprem al literelor, române, al ştiinţei şi culturii române, Academia Română.

După terminarea studiilor preparandiale din Arad, 1819-1821, în cuprinsul cărora a fost foarte bine apreciat de către dascălii săi din Arad, tânărul fiu de plugari din satul Grăniceri va funcţiona trei ani ca învăţător în Oradea. Nu s-a mulţumit doar cu acest statut. În consecinţă, se va înscrie la Facultăţile de filosofie şi ştiinţe juridice a Universităţii din Pesta. Aici îşi va susţine doctoratul în filosofie în anul 1834 cu teza: „Principia Philosophiae Universalis[2]. Încă din perioada studiilor universitare a fost atras de probleme de filologie şi metodica predării, drept pentru care traduce două lucrări după doi autori maghiari pe care le şi tipăreşte sub titlul „Modul învăţării", în anul 1831 şi a doua „Gramatica ungurească", în anul următor. Între 1832-1833 este angajat ca secretar la Deputăţia fondurilor şcolare din Pesta. Anul 1836 îi rezervă cea mai mare deschidere profesională a vieţii sale – intrarea în spaţiul Academiei Mihăilene din Iaşi, ca profesor de filosofie şi drept natural unde va rămâne până în 1848. În fapt, el l-a înlocuit pe bănăţeanul Eftimie Murgu. În perioada activităţii sale în Iaşi, deţinând şi funcţia de bibliotecar al Universităţii el a fost bine apreciat de cărturărimea Moldovei epocii sale, inclusiv de domnitorul Mihail Sturdza.

Cunoscător al limbilor latină, italiană, spaniolă, germană, maghiară el se va impune ca o personalitate a Iaşilor secolului al XIX-lea (1836-1880), opera sa afirmîndu-l ca un autor de manuale, vezi „Abecedariu latin" 1847 şi ca un explorator al problemelor gramaticii române. Prin cele două „Gramatici române" din 1848 şi 1880 el va contribui, în cele din urmă, la limpezirea problemelor iscate în dezbaterea cultural românească filologică şi în cele din urmă la biruinţa principiului fonetic în locul celui etimologic în scrierea şi rostirea limbii române. Această strădanie a sa a fost recunoscută de cel mai înalt for ştiinţific, literar şi cultural românesc, Academia Română, ceea ce a făcut ca el să fie cooptat ca membru al ei, aşa cum am mai spus, începând din 1 sept. 1879. Propunerea pentru o asemenea recunoaştere a meritelor sale cultural-filologice de către cel mai înalt for cultural, ştiinţific şi literar românesc a făcut-o învăţatul ardelean August Treboniu Laurean.

Petru Moaler Cîmpeanu a rămas în relaţii culturale cu Aradul său adolescentin. Devine membru al Astrei Arădene îndată după constituirea ei. A întreţinut relaţii cu dascălii Preparandiei precum Alexandru Gavra dar mai cu seamă cu Atanasie Şandor cel care avea şi el preocupări de filologie românească.

Biografia lui intelectuală este foarte greu a fi reconstituită din perspectiva raporturilor pe care, probabil, el le-a întreţinut cu marile personalităţi ale culturii Moldove şi ale Iaşilor anilor 1836-1890, din moment ce nu se găsesc probe documentare în acest sens. Suntem tentaţi să lansăm ipoteza că în destinul său, probabil revoluţia paşoptistă moldoveană a produs o fractură ce-l va duce în izolarea nemeritată şi greu de înţeles. Credem că el era un pro domnitor Mihail Sturdza[3]. Or, se ştie, prea bine că revoluţia care a început la Iaşi a fost potrivnică domnitorului care la rându-i se opune curentului revoluţionar. Apoi, să nu uităm că Petru Maller Cîmpeanu se va retrage la conacul familiei domnitorului de pe moşia de la Miclăuşeni. Acolo, el se va ocupa de creşterea şi buna instrucţie şi educaţie a celor doi fii ai domnitorului: Mihai şi Dimitrie A. Sturdza. Mai mult, după spusele lui Titu Maiorescu, i-a însoţit pe cei doi fii la studii în Germania. În Jurnalul său Maiorescu recunoaşte că profesorul Cîmpeanu pe când se afla cu fiii domnitorului în Germania l-a ajutat cu o sumă de bani, împrumutată ca şi alte dăţi, sumă pe care, pe moment, atunci, nu o avea, spre a-şi susţine doctoratul la Giessen în anul 1859. În virtutea relaţiilor dintre Cîmpeanu şi familia Maiorescu a întins mâna ajutătoare, mai tânărului Titu Maiorescu[4].

Incontestabil prof. academician Petru Moaler Câmpeanu a reprezentat o punte de legătură între Transilvania, respectiv Crişana şi Moldova, şi România. El a contribuit, prin munca lui la afirmarea Iaşilor ca o capitală a culturii româneşti. Prin valorile culturale pe care el, precum Eftimie Murgu şi alţi ardeleni ajunşi în Iaşi precum Damaschin Bojinca, Simion Bărnuţiu, Nifon Bălăşescu le-au difuzat în spaţiul moldav, respectiv în sufletele tinerilor lor studenţi, au contribuit la plămădirea acelei unităţi sufleteşti şi culturale care va sta la temelia unităţii politice din 1918.

Este mai mult decât regretabil că Petru Moaler Câmpeanu şi-a autoimpus un exil, un izolaţionism existenţial după 1848. Se ştie foarte bine că el prin înaltele demnităţi culturale pe care le-a ocupat în cultura Iaşilor 1836-1848 a intrat în relaţie cu toată acea pleiadă strălucită de cărturari şi oameni politici în frunte cu Gheorghe Asachi, cu mitropolitul Moldovei Veniamin Costache, cu Mihail Kogălniceanu, cu fraţii Vasile şi Ioan Alecsandri. Câte acte personale, corespondenţă nu s-au pierdut şi care ar fi reprezentat surse importante pentru istoric în vederea scrierii unui portret de cărturar. Dar el, se pare că, nu dădea importanţă unor asemenea lucruri, din moment ce nici date biografice mai consistente nu a vrut să lase posterităţii, nici măcar o fotografie nu a fost descoperită până acum, reprezentându-l.

Continuare în pagina 3

Înhumarea preoţilor martiri din Şimand Cornel Leucuţa şi Cornel Popescu

Tumultosul an 1919 s-a dovedit a fi un an al jertfelor aduse pe altarul credinţei şi al neamului. Mulţi români din părţile vestice, de toate categoriile sociale, au fost condamnaţi abuziv şi executaţi fără drept de apel de către bandele bolşevice maghiare. Până la ocuparea teritoriilor româneşti de către Armata română, trupele maghiare ale lui Béla Kun au terorizat şi însângerat comunele şi satele româneşti. Victoria definitivă a Armatei române s-a finalizat prin ocuparea Budapestei şi înlăturarea regimului comunist a lui Béla Kun, la data de 4 august 1919 (despre suferinţele românilor din această perioadă, vezi broşura: *La cincisprezece ani dela desrobirea Judeţului Arad*, Biblioteca Ligii Antirevizioniste Arad, nr. 1, Tiparul Tipografiei Diecezane, Arad, 1934).

Cei doi preoţi, Cornel Leucuţa (1889-1919) şi Cornel Popescu (1886-1919), slujitori ai altarului Bisericii ortodoxe române din Şimand, au fost ridicaţi de detaşament de unguri aflat sub comanda locotenentului Endrész József din Şimand şi care acţionau pe linia Sântana-Otlaca. În noaptea de 8/9 aprilie 1919 au fost ucişi între hotarele Şimandului şi ale Socodorului, lângă un pârâu numit Canalul Morilor. După ce au fost maltratati şi ucişi trupurile lor au fost aruncate în acest pârâu. În zilele Sfintelor Pătimiri ale Mântuitorului trupurile celor doi martiri au zăcut pe fundul pârâului. Din tradiţia orală păstrată cu sfinţenie de şimăndani, dar şi din presa vremii (*Românul*, anul IX (1920), nr. 8, p. 1 şi *Biserica şi Şcoala*, anul XLIII (1919), nr. 16-23, pp. 2-3 şi nr. 48, p. 3) aflăm că în ziua de Paşti, prin lucrare dumnezeiască, apa a scăzut într-atât încât s-au văzut trupurile martirilor. Anunţat de nişte oameni, care întâmplător au trecu pe acolo, preotul din Socodor a luat trupurile preoţilor şi le-a înmormântat provizoriu, într-un loc comun pentru a le feri de profanare, până după trecerea urgiei.

Momentul înhumării lor lângă altarul Bisericii din Şimand, a avut loc în data de 9/22 mai, într-o zi de joi, cu mare solemnitate. Asupra acestui moment se va opri articolul nostru. Nefericitul eveniment al uciderii lor, derularea faptelor şi a circumstanţelor au fost prezentate în mai multe rânduri şi scrieri. Cea mai recentă şi amplă descriere o găsim în monografia de curând apărută: Gabriel Gosta, Carmen-Cornelia Gosta, *Biruit-a Crucea. Scurte consideraţii istorice asupra Bisericii ortodoxe din Şimand*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2019, pp. 20-26. Despre înhumarea lor nu s-a ştiut mai nimic. Recentele noastre cercetări au dus la descoperirea unui articol în revista eparhială care descrie pe larg acest moment („Martirii neamului din Şimand", în: *Biserica şi Şcoala*, anul XLIII (1919), nr. 16-23, pp. 2-3). Potrivit relatărilor redactorului acestui articol vom reactualiza şi noi solemnul şi impresionantul moment al înhumării trupurilor celor doi martiri, mai cu seamă la împlinirea unui veac de la jertfa lor.

Aşa cum am amintit, slujba prohodului a avut loc în data de 9/22 mai 1919 în Biserica din Şimand. Pentru acest moment au venit 30 de preoţi din satele din împrejurimi şi aproximativ 3000 de oameni. Din Arad au venit cu un tren special subprefectul judeţului Nicolae Mladin însoţit de mulţi intelectuali, corul Institutului Teologic din Arad însoţit de doi profesori şi de rectorul acestuia, Dr. Teodor Botiş, precum şi un pluton de soldaţi români sub comanda unui sublocotenent. Datorită numărului mare de credincioşi slujba prohodului s-a ţinut afară „pe o colină mică, lângă cimitir pe marginea drumului". După săvârşirea slujbei prohodului, Dr. Teodor Botiş a ţinut prima cuvântare, ca reprezentant al Consistoriului arădean. În înflăcărata sa cuvântare rectorul teologiei arădene a rostit: „Prin aceşi morţi s-a făcut învierea noastră, după cum şi învierea lumii s-a făcut prin Mântuitorul ei. Ei sunt martirii neamului şi cu cuviinţă ne plecăm în faţa sfintelor oseminte care au ajuns prin cea mai mare virtute, prin conştiinţa datoriei lor, în analele diecezei, a institutului şi a neamului românesc, ca dovadă de înălţimea sufletului acestor doi preoţi şi păstori sufleteşti ai comunei Şimand".

Monumentul preoţilor martiri din curtea bisericii

Monumentul preoţilor martiri afşat în curtea bisericii

A urmat panegiricele pentru preoţii martiri, rostite de către preotul din Socodor Aurel Papp, care a vorbit despre preotul Cornel Leucuţa şi de către preotul din Nădab Nestor Blaga, care a vorbit despre preotul Cornel Popescu. În numele autorităţilor civile a vorbit prim-notarul judeţean Dr. Teodor Papp. În numele confesiunii greco-catolice a vorbit preotul Ioan Turbeanu din Şimand, iar în numele armatei a vorbit sublocotenentul Toma.

După rostirea cuvântărilor sicriele au fost duse cu mare pompă la locul de înhumare, în curtea bisericii, lângă Sfântul Altar. Aici, revizorul şcolar Iosif Moldovan a rost un cuvânt din partea învăţătorimii române. În sunetul trompetelor sicriele au fost coborâte în groapă. Corul teologilor la care s-a adăugat şi corul tinerimii din Şimand condus de către învăţătorul Ion Tocăniţă au intonat cântări funebre şi, în special, imnul „Eroi au fost eroi…".

Potrivit descrierii de mai sus momentul a fost unul de mare înălţare şi emoţie spirituală şi românească. Cei doi martiri au fost cinstiţi cum se cuvine de întreaga suflare românească. Impresionatul număr de credincioşi, preoţi, autorităţi civile, şcolare şi bisericeşti, demonstrează înălţimea conştiinţei înaintaşilor noştri. Emoţiile şi vibraţiile sufleteşti trăite atunci de întreaga suflare a fost cel mai pios omagiu ce putea fi adus preoţilor martiri, jertfei şi vitejiei lor.

„Icoana lor, martiriul lor va fi o pildă vie pentru toate timpurile, pentru oricare suflet de român şi în special pentru cei încredinţati cu conducerea poporului român din toate locurile".

Protos. dr. Nicolae M. Tang

Învăţătorul Petru Maler (Moaler) Câmpeanu (1802?-1893)

Urmare din pagina 2

De aşa ceva se interesa până şi Alexandru D. Xenopol, marele istoric dimpreună cu alţi cărturari de la sfârşitul sec. al XIX-lea şi începutul sec. al XX-lea. Avem senzaţia că Petru Moaler Câmpeanu a fost o figură de pedagog şi cărturar dezinteresat de lumea aceasta mai cu seamă după 1850. Credem că atitudinea lui pro domnitorul Sturdza, pe care foarte uşor o putem deduce din datele expuse mai sus, l-a distanţat, ca să nu spunem l-a adus într-un „divorţ" firesc de mai toţi cărturarii paşoptişti moldoveni care erau anti domnitor şi cu care, probabil, până la revoluţie era într-o relaţie de prietenie şi colegialitate.

Citită, numai într-o astfel de cheie, viaţa lui de după 1848 „fuga" lui pe moşia domnitorului de la Miclăuşeni apare explicabilă. Şi când luăm în calcul cât de frumos a intrat în viaţa cultural-pedagogică a Moldovei, cu ce perspective şi cât de inexplicabil le-a lăsat pe toate, renunţând, „fugind de lume, din lume" pentru a trăi încă aproape o jumătate de secol, până în 1893, aproape ca să nu spunem într-un anonimat total. Inexplicabil! Inexplicabil! Să fi depins viaţa lui într-atât de mult

de a familiei domnitorului Mihail Sturdza!? Probabil că da, căci el în Moldova nu şi-a întemeiat nici o familie. A murit la Miclăuşeni,înmormântat fiind acolo, ca un înstrăinat, uitat de mulţi care i-au fost, cu certitudine apropiaţi cândva, nelăsând date revelatorii despre viaţa lui. Câte informaţii importante pentru istoria noastră nu a dus cu el în lumea de dincolo, ca atâţia mulţi, mulţi alţii, din nefericire, lăsându-ne, pe noi, ca urmaşi, mai săraci !?

Prof. dr. Doru Bogdan

(Textul este preluat din lucrarea *Laudă Dascălului-Învăţător Român – făuritor de ţară*, Editura „Vasile Goldiş" University Press, Arad, 2018, pp. 346-353)

[1] Costantin Merişca, „O personalitate uitată a culturii române-Petru M. Câmpeanu. Micromonografie" Editura Junimea Iaşi, 2002. Autorul acestei micromonografii prezintă mai toate variantele, supoziţiile privitoare la anul naşterii lui Cîmpeanu. Inclusiv tentativele năstrşnice, le numim noi, chiar ale lui Cîmpeanu de a nu-şi declara anul cel adevărat al venirii sale pe lume, vezi Doamne, de a fi mai tânăr decât l-ar fi „descoperit" cunoaşterea adevăratei sale vârste. Pare aproape incredibil că pe actul de deces eliberat de Primăria Miclăuşeni, jud. Roman se precizează că la data de 17 aprilie 1893, momentul morţii sale, ar fi avut 75 de ani; deci, s-ar fi născut în anul 1818, ceea ce este o aberaţie. Nefiind căsătorit, deloc, în toată viaţa lui era, probabil, preocupat să-şi decline o altă vârstă decât cea reală şi care este legată, totuşi de anul 1802, dată acceptată de mai mulţi cercetători precum Vasile Popeangă, Liviu Papuc, Liviu Mărghitan. Vezi, notele 1 şi 3 din volumul citat mai sus!

[2] A. D. Atanasiu, „Notiţi biografice asupra lui Petru CÂMPEANU", în: Arhiva societăţii literare şi ştiinţifice Iaşi, 3. XVIII, 1907, pp. 131-133.

[3] Domnitorul însuşi îl aprecia pe prof. Câmpenu. Dovada o reprezintă atribuirea din partea capului Ţării Moldovei a unui „însemn al harului domnesc" spre a le fi „ca un îndemn şi altora întru asemenea lăudată urmare" se spune într-un document al vremii. Vezi, în acest sens, Arhivele Naţionale Iaşi, Fondul „Academia Mihăileană" dosar, 1838, fila 121 şi Ibidem, Secretariatul de stat, vol. I.,p. 242.

[4] Titu Maiorescu, Jurnal,vol. II., Editura Minerva, Bucureşti, 1978, p.59 şi 129 şi Ibidem, vol. V, 1978, pp. 47, 59-198. Despre problema relaţiilor într-atât de apropiate dintre Câmpeanu şi familia Sturdza, respectiv despre implicarea lui Câmpeanu în buna creştere a copiilor domnitorului vorbeşte şi profesorul Preparandiei arădene, Alexandru Gavra care în 20 iunie 1868 îi preciza ministrului instrucţiunii din Ungaria Eotvos că: „P. M. Câmpeanu au ajuns de au crescut pe pruncii principelui de odinioară stăpânitor în Moldova Mihail Sturdza". Această informaţie denotă faptul că între Câmpeanu şi Preparandia din Arad erau statornicite anumite relaţii în baza cărora profesorii arădeni, au fost în posesia unor date legate de biografia lui Câmpeanu. Vezi despre această problemă şi în ziarul „Românul" (Arad), an. V, nr. 65. 22 martie/4 aprilie, 1915. p. 11.

Învățătorul Ștefan Popovici Niagoe (1800?-1868)

Anul de naștere nu-l cunoaștem. Știm că s-a născut în localitatea SÂNIOAN din comitatul Torontal. În catalogul de absolvenți ai Preparandiei, la încheierea anului școlar 1821-1822 apare la poziția 27 „Popovici Ștefan" (Vezi Teodor Botiș, *Istoria Școalei Normale (Preparandia) și a Institutului teologic ortodox-român din Arad*, Editura Consistoriului, Arad, 1922, p.423). După absolvirea Preparandiei ajunge învățător al Școlii Românești din Pesta. Cercetătorul istoric al învățământului românesc Nicolae Albu din Blaj a fost și este singurul până azi care s-a ocupat de portretul acestui neodihnit învățător care a onorat precum Moise Bota, Petru Moaler Cîmpeanu în epoca 1820-1880 Preparandia din Arad prin creații culturale de certă importanță și care i-au plasat definitiv în aria personalităților reprezentative formate în ambianța primilor 10 ani ai Școlii Pedagogice din Arad. Ei au impus-o, împreună cu dascălii lor, profesori întemeietori, încă din primele patru decenii între instituțiile cele mai de seamă ale învățământului și culturii românești. Nicolae Albu face mențiunea în studiul său că Ștefan P. Niagoe se mai semna și sub formele: Ștefan Niagoe Popovici; Ștefan Popovici Niagoe; Ștefan Popovici.

Nu se știe precis când a ajuns învățător în Pesta. Credem că îndată după absolvire, deci după anul 1822. La Școala Românească i-ar fi urmat lui Constantin Diaconovici-Loga, ceea ce după părerea noastră nu poate fi adevărat. Loga vine la Preparandia din Arad în 1812. Or, școala românească din Pesta nu putea sta mai bine de 10 ani închisă sau fără învățător căci Niagoe nu putea ajunge mai devreme de 1822-1823. În cei doi ani de studii pedagogice arădene (1820-1822) i-a avut profesori pe Loga, Iosif Iorgovici, un an doar, respectiv pe Alexandru Gavra care era și el tânăr de 24 de ani, luându-i locul prof. Iorgovici care murise în 1820 la vârsta de 28 de ani. Oricum și el ca Moise Bota, Petru Moaler (Câmpeanu) și toți absolvenții care i-au avut dascăli pe Țichindeal, Ioan Mihuț, și Iosif Iorgovici au preluat proiectele de luptă națională concepute și implementate în mișcarea națională, strălucit afirmată din 1815 de Moise Nicoară. Cu alte cuvinte, deși nu l-a avut profesor pe cel dintâi director al școlii, pe Țichindeal care decedase în ian. 1818, totuși duhul lui l-a preluat prin profesorii pe care i-a avut și care au transmis testamentul lui Țichindeal, din generație în generație, până la 1918. Astfel, Ștefan Popovici Niagoe va purta cu sine la Pesta, în Ungaria acel duh al lui

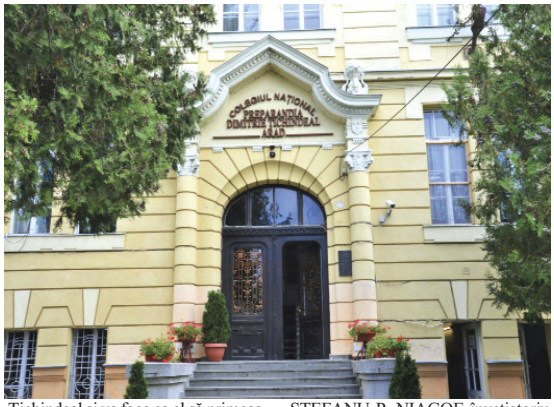

Țichindeal și va face ca el să primească întrupare prin truda sa de învățător al Școlii Românești din acel oraș dar și ca literat în lumea românească, respectiv în lumea inteligienței române din orașul maghiar de pe Dunăre.

Niagoe ajunge să se bucure de sprijinul și înțelegerea mai mult decât binevoitoare a directorului școlii unde funcționa pe numele său Giorgiu Mucio, unchiul după mamă al lui Andrei Șaguna. Prin intermediul directorului său îl va cunoaște și pe celălalt unchi al viitorului mare ierarh al Transilvaniei, Atanasie Grabovski. Acesta îl va fi sprijinit foarte mult pe Niagoe în ascensiunea sa intelectual-culturală din Ungaria. În acest spațiu pestan el va intra în relații cu Emanuil Gojdu, cu Zaharia Carcalechi, cu Damaschin Bojinca. Cercul relațiilor lui intelectuale se va lărgi și cu cei din Transilvania: George Barițiu, Samuil Vulcan și după 1836, când părăsește Ungaria și, evident în lumea fraților intelectuali și oameni politici din Țara Românească, respectiv din București, unde se va stabili.

Dotat cu o vie inteligență, cunoscător al limbilor latină, germană,maghiară, sârbă, stăpânit de dorința de a face lucruri în direcția testamentului lui Țichindeal, pornește la drum primind sprijinul unor mecenați precum Gojdu, Grabovski. Și astfel, preocupat de a oferi românilor săi literatură cât mai accesibilă din punct de vedere tematic, cu un puternic impact educativ dar și din punct de vedere al modului de abordare concepe și izbutește să tipărească, cu litere latinești și nu chirilice, începând din anul 1829 (după unii chiar din 1828?!) și până în 1832 Calendare Românești. Primul se numea astfel „Calendariu Românescu pe anul dela Cristos 1829 care se cuprinde din 365 de zile și este acum a duo ora într-aquesta modu lucrat de ȘTEFANU P. NIAGOE învețiatoriu Scole-i Românesci din Pesta, ÎN BUDA, Cu Tipariu Cr. Tipografii tipăritu. Scris de S. P. Niagoe". Am reprodus întocmai întregul text care este pe foaia de titlu a calendarului. Se observă limpede că el era adeptul principiului latinist sau etimologic în scriere. Mărturisește și prin aceasta faptul că era un adept al Școlii Ardelene pe lângă ideile legate de vechimea, latinitatea/romanitatea românilor, el, Niagoe era propovăduitorul tezelor lui Petru Maior, Șincai și Samuil Micu în scrierile sale.Acest lucru se observă cu ușurință la simpla lectură a dialogului dintre învățător și școlarul său pe care Niagoe îl publică în Calendarul pe anul 1829.

După aprecierile mai multor cercetători Niagoe și-ar fi legat destinul de cel al viitorului mare și neasemuit mitropolit al Transilvaniei Ortodoxe, Andrei Șaguna în sensul că l-ar fi învățat Limba Română în casa unchiului Atanasie Grabovski, în casa căruia se stabilise după ce a venit de la Mișcolț.

Nicolae Albu în studiul său foarte inspirat tematizat „Un satelit al Școlii Ardelene: Ștefan P. Niagoe", publicat în revista „Transilvania" nr. 7-8/1943, pp. 596-615 afirmă în rând cu George Barițiu, cu Iuliu Moisil și Const. Diaconovici Loga că excelenta lucrare plină de omagiu adus Preparandiei din Arad intitulată „Diregătoriul bunei creșteri" din anul 1830 îl are drept autor și pe el alături de tânărul avocat bănățean Damaschin Bojinca. În ceea ce ne privește, logic, dăm crezare întrutotul acestor opinii întrucât patetismul și afecțiunea care se pot citi din definirea rolului istoric al Preparandiei din Arad așa cum apare el formulat în volumul amintit ca „Diregătoriu al bunei creșteri românești" nu puteau fi decât expresia vibrațiilor sufletești, ale inimii și minții unui absolvent care a crescut, a respirat atmosfera ei și în mare parte i-a cunoscut impactul cultural și istoric avut asupra destinului românesc. Nu înțelegem de ce el nu apare ca autor alături de Damaschin Bojinca?! Redăm mai jos fragmentul în care Preparandiei îi sunt surprinse, mai mult decât elocvent, liniile mari de forță care i-au definit profilul instituțional din perspectiva beneficiilor pe care ea le-a revărsat asupra naației române: „Nemărginit ar trebui să fiu de astă dată a descria folosul care din Tine, Inclite (Mărite n.n.) Colegiu se revarsă spre Romani. Ci ca să nu mă văd multe a fi cuvântat, zic: precum eu așa și ginta română cunoaște: că Tu ești fântâna luminării, Tu ești tatăl cultivării, Tu îndemnătoriul Tinerimii Române spre înalte științe, Tu alungătoriul întunerecului, Tu răurătoriul fragedelor plante române, Tu rumpătoriul lanțelor de asupriri, Tu apărătorul, Tu scutitorul învățăturilor, Tu exemplu de urmare a tot Poporul din carele unele comunități au și supt zelul către cultură, și s-au insuflat de spiritul (de Duhul) adevăratei naționalități, Tu dătătoriul de caracter național al românilor. Tu auctorul bunei norociri românești". Împărtășim, întrutotul, punctul de vedere al prof. Nicolae Albu care spunea despre Niagoe că „a pus suflet" în lucrarea mai sus citată și a pus cu adevărat pentru că despre Preparandia din Arad numai un fiu de-al ei, crescut în ritmurile bătăilor inimii ei, ale profesorilor ei, cu adevărat poate să rostească aprecieri avântate, pline de patos și de vibrație, de simțire și deopotrivă de știință a mult binelui pe care ea l-a semănat în aria Neamului Românesc din cele patru zări.

Ștefan Popovici Niagoe a mai elaborat în anul 1824, când se afla deja în Școala Românească din Pesta, un anuar al școlii numit „Sholasticescul Fruct al Tinerimei române din libera crăiască cetate Pesta care în cursul de vară l-au făcut și la Publica ecsaminare în 2 septemvrie Anul 1824 s au arătat". în cuprinsul acestuia apar numele celor mai de seamă demnitari ai școlii între care Uroș Nestorovici, insp. gl. Gheorghe Petrovici, director districtual, Ion Teodorovici parohul bisericii romăno-ortodoxe și catehetul școalei și „sistematicescul învețiatoriu" Ștefan Popovici. Tot acolo este prezentat și planul de învățământ cu programa școlară parcursă la cele trei clase conduse de el.

Niagoe avea un real talent de a scrie frumos, precum un veritabil învățător. în consecință, în 1830 a tipărit la Buda „CALIGRAFIA MARE" sau „CALIGRAFIA ROMÂNEASCĂ" Cât a mai stat în Pesta a colaborat și la Biblioteca Românească a lui Zaharia Carcalechi.

O nouă etapă s-a deschis în viața lui odată cu sosirea sa în București. Aici el fusese cunoscut, întrucât Calendarele sale circulau în București, în Sibiu, Brașov, Blaj, Arad, Banat, Crișana. În București el i-a trimis, firește, cu dedicație marelui logofăt al Țării Românești, boierul Iancu Văcărescu Calendarul pe anul 1832 deci pe vremea când încă era învățător la Pesta. În dedicație Niagoe îl numește pe Iancu Văcărescu „soare român", „icoană a literaturii române". Îi precizează că prezența lui Matei Corvin între subiectele calendarului său era justificată de dorința de a arăta că el „fu o prea aleasă Plantă Română răsărită din prea eroica nobilitate a Țării Românești".

„Naționalistul de toată lauda" cum îl definea Emanuil Gojdu în vremea când era în Pesta pentru hărnicia și jertfa sa depuse pe altarul luminării, al culturii și literaturii gintei române a fost pătruns de același suflu de afirmare a culturii și literaturii române. În 1837 a fost recomandat domnitorului AL. Dimitrie Ghica pentru a ocupa catedră profesorală la Seminarul Mitropoliei, alături de un alt arădean Nicolae Bălășescu. Ajunge, se pare, să predea caligrafia la această școală. Apoi lucrează ca și gravor la monetăria statului, pentru ca între timp să devină și „institutor public". Ajungând să fie apreciat pentru calendarele sale de istoricul Alex. Papiu Ilarian, la pledoaria acestuia, un alt ardelean de mare autoritate intelectuală și culturală August Treboniu Laurean care deținea funcția de efor al școalelor din Țara Românească îl angajează ca secretar al Eforiei Școlilor. În acest post, spune Nicolae Albu, înzestratul cu talent literar, de caligraf, de gravor, de sculptor în lemn și metal, Ștefan Popovici Niagoe, negăsind șansă de afirmare în capitala Țării Românești pe măsura dorințelor și a înzestrărilor sale, își va da duhul în mâinile Creatorului în anul 1868.

Așa se încheie destinul unui alt mare absolvent de Preparandie arădeană, din primele promoții, a 11 a și care, pe măsura unui context istoric, adesea limitat de probleme materiale, și-a adus, totuși, o contribuție la afirmarea energiei creatoare românești din primele decenii ale veacului justiției și al revoluțiilor moderne – veacul al XIX-lea.

Prof. dr. Doru Bogdan

(Textul este preluat din lucrarea *Laudă Dascălului-Învățător Român – făuritor de țară*, Editura „Vasile Goldiș" University Press, Arad, 2018, pp. 353-356)

Preotul – părintele, fratele și prietenul săteanului român

Urmare din pagina 1

De aceea i se cere să fie mereu și în orice împrejurare la înălțimea chemării sale, să se străduiască din toate puterile ca viața lui să fie pentru toți „o predică vie, un apostolat al slujirii, un amvon al credinței, o oglindă a virtuții"[6].

Pe de altă parte, este necesar ca „activitatea din biserică să fie asociată cu activitatea din afara bisericii, acestea înfăptuind raportul sănătos între păstor și păstoriți"[7]. Și astăzi, omul de la țară, tânăr sau bătrân, bogat sau sărac, credincios sau șovăielnic, se raportează la preot într-un mod aparte, acordându-i, în continuare o cinste deosebită. E posibil ca preotul să nu mai fie perceput ca fiind „pedagogul principal și universal al satului"[8], dar, cu certitudine, îi este ascultat cuvântul și oamenii au așteptări mari de la slujirea acestuia. Nu se poate mărgini la receptarea apatică și automată a rânduielilor de cult, nici la rezolvarea pedantă a chestiunilor de cancelarie și de contabilitate. Viața de astăzi cere eforturi cu mult mai mari de la slujitorii Domnului. Peste hârtiile cancelariei și dincolo de țărmurile slujbelor, *trimișii* lui Dumnezeu între oameni trebuie să privească personal și drept în fața și în sufletul oamenilor, să le cunoască necazurile și metehnele și să-i ajute să le învingă. Sigur, nu bagatelizând slujbee, ci ducând mai departe spiritul de rugăciune și de încredere în Dumnezeu, purtându-l nu numai în foșnetul epitrahilului și în psalmodierea glasurilor, ci în suflet și în relațiile de fiecare clipă cu oamenii.

Așadar, misiunea preotului în interiorul unei comunități rurale, înțeleasă astfel, covârșește enorm misiunea oricărei tagme.

În loc de concluzii, propun spre reflecție câteva întrebări: Cine este zi de zi în mijlocul sătenilor, sfătuindu-i în fiecare împrejurare a vieții, luminându-i în toate problemele directe sau indirecte de care se lovesc, mângâindu-i, întărindu-i și ajutându-i în necazuri, dacă nu preotul? Cine are autoritate de natură nu numai omenească și toate mijloacele sufletești și harice, să cârmuiască viața zilnică a credincioșilor, pe care o are preotul? Și cine are o țintă atât de clară, de sigură, spre care să cârmuiască viața credincioșilor ca preotul?

[1] Lucian Blaga, *Elogiul satului românesc, discurs de recepție la Academia Română*, susținut în data de 5 iunie 1937, publicat în volumul „Izvoade – eseuri, conferințe, articole", Editura Minerva, București, 1972, p. 2

[2] Traian Vedinaș, *Introducere în sociologia religiilor,* Editura Polirom, Iași, 2001, p. 15

[3] Pr. dr. Simion Radu, *Despre curăția duhovnicească și sfințenia vieții preotului*, în „Mitropolia Olteniei", anul XII (1960), nr. 1-2, p. 3

[4] Pr. prof. Petru Rezuș, *Psihologia preotului*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei", anul XXXIV (1958), nr. 7-8, p. 594

[5] Pr. prof. Ene Braniște, *Legăturile preotului cu credincioșii*, în „Biserica Ortodoxă Română", anul XC (1972), nr. 3-4, p. 349

[6] Prof. N. I. Nicolaescu, *Răspunderea pastorală și misionară a preotului*, în „Biserica Ortodoxă Română", Anul XCII (1974), nr. 3-4, p. 389

[7] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Satul și preotul*, în „Telegraful român", Anul LXXXIII (1935), nr. 34, p. 1

[8] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Misiunea preotului*, în Telegraful român, an LXXXIV(1936), nr. 25, p. 1

Actualitate eparhială – Septembrie 2019

SLUJIRI CHIRIARHALE

Bucurie duhovnicească în Parohia Galşa

În Duminica a 11-a după Rusalii, la începutul Anului bisericesc, Biserica „Adormirea Maicii Domnului" din Galşa, judeţul Arad a aniversat 270 de ani de la tărnosire. Cu acest prilej Sfânta Liturghie a fost săvârşită de Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei Arhiepiscopul Aradului alături de Preasfinţitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeşului şi de Preasfinţitul Părinte Siluan, Episcopul ortodox român al Ungariei şi locţiitor al Episcopiei Dacia Felix încojuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi în prezenţa autorităţilor judeţene şi locale precum şi unui număr însemnat de credincioşi dintre care foarte mulţi fii ai satului Galşa plecaţi în alte alte părţi.

La sfârşitul slujbei, s-a oficiat o slujbă de pomenire pentru ctitorii, slujitorii şi binefăcătorii sfântului dar şi pentru Maria şi Toader Mic, părinţii Preasfinţitului Lucian.

Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei a mulţumit ierarhilor, preoţilor, membrilor organismelor parohiale şi credincioşilor pentru invitaţia la sărbătorirea în comun a 270 de ani de la sfinţirea bisericii, urându-le pe mai departe mult spor în întreaga lucrare, având convingerea în posibilitatea tuturor fiilor satului de a realiza valorile cerute de societatea de azi urmând îndemnul spre aceasta în modul de a omagia satul românesc, mai ales în acest an al Centenarului instaurării Administraţiei Româneşti în aceste părţi de ţară.

În continuare a fost prezentată cartea „*270 de ani spre cer*" editată sub coodonarea părintelui paroh Adorian Lucian Trif şi a doamnei profesoare Eugenia Groşan care au cules mărturii şi mărturisiri despre localitatea Galşa. Înaltpreasfinţitul Părinte Arhiepiscop Timotei a conferit domnului primar al comunei Şiria, Valentin Bot şi doamnei profesoare Eugenia Groşan acte de cinstire în semn de apreciere pentru activitatea administrativ-gospodărească dar şi culturală în comuna Şiria.

Totodată Părintele Episcop Lucian i-a oferit părintelui paroh o Evanghelie, un epitaf şi o candelă iar părintele paroh le-a oferit daruri celor trei ierarhi.

Pentru Preasfinţitul Lucian satul Galşa din judeţul Arad este un loc cu însemnătate deosebită deoarece este localitatea natală a tatălui dânsului, Toader, motiv pentru care ierarhul a dorit să fie în mijlocul comunităţii din Galşa la evenimentul aniversar alături de fiii satului.

Naşterea Maicii Domnului prăznuită la Mănăstirea Arad-Gai

În fiecare an, la data de 8 septembrie, arădenii sărbătoresc cu multă bucurie Naşterea Maicii Domnului, cea dintâi sărbătoare mare de la începutul anului bisericesc.

Slujba de Priveghere

În seara de ajun a sărbătorii Naşterii Maicii Domnului, Chiriarhul arădean, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, a săvârşit slujba Vecerniei cu Litie în altarul de vară din curtea Mănăstirii Arad-Gai. La finalul acesteia, Înaltpreasfinţia Sa a rostit un cuvânt de învăţătură pus sub titlul „Stâlpul înţelepciunii", adică adâncirea sensului acestor cuvinte din paremiile şi imnografia praznicului privind pe Maica Domnului în legătură cu El, Care este Însăşi înţelepciunea dumnezeiască. Fiecare sărbătoare a Maicii Domnului pune în lumină virtuţile pe care le-a dovedit dând totodată pildă de urmat pentru credincioşi ca fii ai Ei, de asemenea ai Bisericii, aceasta fiind însuşi trupul tainic al Mântuitorului. Într-însa toţi credincioşii îşi găsesc tăria de a urma Mântuitorului, mai ales la început de an bisericesc, totodată şi şcolar, a amintit Înaltpreasfinţia Sa.

Slujbele au continuat pe întreg parcursul nopţii, săvârşindu-se Taina Sfântului Maslu, Sfânta Liturghie de noapte, Ceasurile liturgice, Slujba Aghiasmei mici, Acatistul Naşterii Maicii Domnului.

Sfânta Liturghie Arhierească

În ziua praznicului, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a săvârşit Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie arhierească în altarul de vară din curtea mănăstirii. Din sobor a făcut parte, pe lângă alţi părinţi slujitori: Pr. Pavel Teodor, consilier eparhial şi Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial.

Cuvântul de învăţătură rostit de către Chiriarhul nostru a fost pus sub titlul „Renaştere duhovnicească" (cf.citirilor zilei: Gal. 6; Filip. 2; In. 3 şi Luca 10), adică aceea care vine din ascultarea cuvântului lui Dumnezeu şi totodată urmarea lui, aşa cum învaţă Mântuitorul în convorbirea cu Nicodim, din care face parte şi pericopa duminicală, răspunzând şi celei a praznicului, Maica Domnului dând pildă, ca şi părinţii ei, Ioachim şi Ana, care au stăruit în respectarea legii divine, privind cu precădere familia evlavioasă. Începutul anului şcolar îndatorează deci părinţii cu grija educaţiei alese a copiilor spre a fi folositori întregii obşti. Cronica locală a înscris mereu o edificatoare împletire a activităţii Bisericii şi Şcolii, prin organisme adecvate care sunt cinstite deosebit în acest an omagial închinat satului românesc cu preoţii, învăţătorii şi primarii gospodari, a subliniat Înaltpreasfinţia Sa.

În continuare, Părintele Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial, a data citire Mesajului Preafericitului Părinte Patriarh Daniel adresat elevilor la începutul anului şcolar 2019-2020.

Răspunsurile liturgice, atât seara la Priveghere cât şi în ziua de praznic, la Sfânta Liturghie, au fost date de studenţi şi seminarişti de la şcolile teologice arădene.

Praznicul Înălţării Sfintei Cruci la Mănăstirea Feredeu

Sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci a reprezentat pentru credincioşii prezenţi la slujbele de la Mănăstirea Feredeu, aşezământul monahal din deal, un prilej de înaltă trăire duhovnicească.

Pentru a intensifica evlavia şi bucuria duhovnicească, la iniţiativa Părintelui stareţ Arhim. Ilarion Tăucean şi cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, de câţiva ani, soborul de slujitori şi pelerinii parcurg împreună, procesiunea „Drumul Crucii", care începe la poalele dealului, cu popasuri la cele 14 cruci aşezate la o anumită distanţă, şi care, prin icoanele înălţate pe acestea, exprimă calvarul Mântuitorului pe drumul spre Golgota.

După aceasta, credincioşii au participat la Slujba de Priveghere săvârşită în Paraclisul Înălţării Sfintei Cruci din curtea mănăstirii.

Programul slujbelor a continuat a doua zi dimineaţa, când pelerinii au avut bucuria de a participa la Sfânta Liturghie arhierească, săvârşită de către Întâistătătorul Eparhiei noastre, Înaltpreasfinţitul Părinte Arhiepiscop Timotei, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, în prezenţa a numeroşi credincioşi. Din sobor a făcut parte, pe lângă alţi părinţi, Arhim. Ilarion Tăucean, stareţul mănăstirii şi Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial.

La momentul cuvenit, Înaltpreasfinţia Sa a rostit cuvântul de învăţătură cu titlul „*Sărbătorile Sfintei Cruci*" (pe baza citirilor scripturistice ale praznicului: I Cor. 1; Ioan 19) care de-a lungul anului bisericesc sunt popasuri duhovniceşti legate de evenimente din istoria sfântă, întăritoare ale dreptei credinţe şi evlaviei creştine, mărturisite de toţi cei ce poartă semnul jertfei Mântuitorului spre binecuvântarea lucrării lor în Biserică şi societate spre pacea şi progresul lumii.

La final, părintele stareţ arhim. Ilarion Tăucean i-a mulţumit Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, în numele vieţuitorilor mănăstirii şi al soborului preoţilor slujitori, pentru prezenţa în mijlocul pelerinilor veniţi din toată vecinătatea şi tuturor preoţilor şi credincioşilor care au participat în aceste zile la sfintele slujbe săvârşite la sfânta mănăstire din deal.

Binecuvântare de lucrări la biserica şi casa parohială din Agrişu-Mic

În Duminica a-18a după Rusalii, la invitaţia preotului paroh Radu Sas din Parohia Agrişul Mic, Protopopiatul Ineu, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, însoţit de către părintele Arhidiacon Tiberiu Ardelean, inspector eparhial, a săvârşit slujba de binecuvântare la lucrările de reparaţie, restaurare şi înfrumuseţare la biserica şi casa parohială.

La orele dimineţii, la sosirea în faţa bisericii parohiale, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei a fost întâmpinat de către părintele paroh Radu Sas însoţit de preoţii Răzvan Trip de la Parohia Bocsig Gară şi Nicolae Monea din Parohia Tăgădău. Tinerii din parohie purtând haine populare i-au oferit chiriarhului buchete de flori. După cuvântul de bun venit rostit de preotul paroh, s-a săvârşit slujba binecuvântării lucrărilor săvârşite la locaşul de cult, atât în exterior cât şi în interior. De asemenea s-au sfinţit două frumoase troiţe, una din lemn sculptat iar alta din marmură aflate în curtea bisericii parohiale.

Cuvântul de învăţătură al Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei a fost pus sub titlul „Cumpănirea vremii" (pe baza citirilor scripturistice ale duminicii: 2 Cor. 9; Luca 5) odată cu echinocţiul toamnei, când ziua este egală cu noaptea, pentru a rămâne fii ai luminii, ai zilei, nu ai întunericului nopţii. Lucrul bine făcut e cel care are binecuvântare sfântă şi participare sufletească deplină. Apostolii Mântuitorului s-au ostenit fără folosul pe care l-au dobândit prin ascultarea cuvântului Mântuitorului, lucrător atât în cele pământeşti pentru trebuinţele vieţii, cât şi în cele sufleteşti, prin conştiinţa unei lucrări în lumina zilei Domnului, spre mântuire, a subliniat Chiriarhul nostru.

Răspunsurile la strană au fost date de către Grupul vocal Trifon Lugojan.

La finalul Sfintei Liturghii, i s-a conferit preotului paroh Radu Sas distincţia de iconom pentru întreaga activitate depusă, după care s-au îndreptat cu toţii spre casa parohială unde de asemenea s-au binecuvântat lucrările de reparaţie, extindere şi înfrumuseţare care s-au executat. Aici s-a adăugat soborului de slujitori şi preotul Marcel Drăgan de la Parohia Hăşmaş. În curtea casei parohiale s-a ridicat o frumoasă troiţă din lemn sculptat.

A urmat apoi agapa creştină la căminul cultural din localitate unde au fost invitaţi toţi cei prezenţi la slujbă.

Vizite arhiereşti în biserici din Protopopiatul Lipova

În Duminica a 19–a după Rusalii, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, însoţit de Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, au poposit în două biserici din Protopopiatul Lipova.

În biserica Parohiei Bârzava, unde este preot paroh Gheorghe Bândea, ierarhii au asistat la Slujba Utreniei şi i-au binecuvântat pe credincioşii prezenţi la sfânta slujbă.

În biserica Parohiei Căpruţa, Ierarhii arădeni au asistat la Sfânta Liturghie săvârşită de preotul paroh Dan Lulaş.

La momentul rânduit, Chiriarhul arădean a rostit un cuvânt de învăţătură pus sub titlul „Purtare creştină" (pe baza citirilor scripturistice ale duminicii: 2 Cor 11-12; Luca 6) adică cu iubire faţă de aproapele, observată în dispoziţia prevenitoare, gata a împlini oricând trebuinţele vieţii acestuia fără a-l îndatora în vreun fel, mai mult încă atunci când în locul recunoştinţei se răspunde prin nesocotire sau chiar vrăjmăşie, creştinul să arate mereu constanţa în binele care îndeamnă pe oricine la a proceda deopotrivă. Pericopa apostolică privind clipele de înălţare sufletească a Sfântului Pavel sunt o pildă înspre această atitudine bineplăcută lui Dumnezeu şi oamenilor. Ea contribuie la pacea şi buna înţelegere între oameni, a arătat Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei.

Preoţii şi credincioşii din cele două parohii s-au bucurat de prezenţa ierarhilor noştri în mijlocul lor şi de binecuvântarea arhierească primită.

AGENDA PREASFINŢITULUI PĂRINTE EMILIAN CRIŞANUL

Sărbătorile Naţionale de la Ţebea – 2019

Anul acesta se împlinesc 147 de ani de la trecerea la cele veşnice a „Crăişorului Munţilor", eroul naţional Avram Iancu, şi cu acest prilej, ca în fiecare an, în localitatea Ţebea au fost organizate „Sărbătorile naţionale".

Astfel, Duminică, 8 septembrie 2019, zi în care prăznuim Naşterea Maicii Domnului, în biserica parohiei Ţebea, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", a fost săvârşită Sfânta Liturghie de către Preasfinţitul Părinte Gurie, Episcopul Devei şi al Hunedoarei, împreună cu Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului, alături de un sobor de preoţi şi diaconi.

După Sfânta Liturghie a urmat slujba Parastasului la mormântul eroului naţional Avram Iancu, săvârşită de către soborul slujitor în prezenţa a numeroase oficialităţi, personalităţi politice şi credincioşi veniţi să ia parte la acest eveniment de renume naţional.

Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul a rostit un cuvânt de învăţătură despre importanţa praznicului din această zi, spunând că Fecioara Maria, fiind rod al harului, rugăciunii şi lacrimilor Sfinţilor Părinţi Ioachim şi Ana, s-a deschis spre infinitul dumnezeiesc, purtând în fiinţa şi braţele ei pe Cel necuprins, prin Care s-a zidit universul. De la „Maica Luminii" învăţăm să umblăm pe calea vieţii în lumina învăţăturii Fiului lui Dumnezeu. În continuare Preasfinţia Sa a vorbit despre faptele de vitejie ale eroului naţional Avram Iancu şi despre îndemnurile lăsate de acesta, dar şi de bunicii şi părinţii noştri, de a ne iubi familia, ţara şi credinţa, de a ne jertfi pe altarul ţării şi pe altarul credinţei strămoşeşti.

Manifestările de la Ţebea au continuat cu depunerea de coroane la mormântul eroului Avram Iancu şi apoi cu un spectacol de folclor.

Vizită arhierească în parohii din Protopopiatul Sebiş

Marţi, 10 septembrie 2019, Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului a efectuat o vizită de lucru pe şantierul de la biserica monument istoric din Parohia Luncşoara, Protopopiatul Sebiş.

Ierarhul a fost însoţit de consilierii eparhiali Pr. Teodor Pavel şi Arhid. Mircea Proteasa, de protopopul locului Pr. Alexandru Botea şi de Preotul paroh Cătălin Tulcan. La eveniment au fost prezenţi şi dl. Iustin Cionca, Preşedintele Consiliului Judeţean Arad, doamna Mihaela Banci, primarul localităţii şi coordonatorul lucrărilor de reabilitare Eugen Vaida. Arhiepiscopia Aradului a sprijinit reabilitarea acoperişului cu lemn în valoare de 5000 lei. Lucrările se realizează în colaborare cu organizaţia „Ambulanţa pentru monumente Arad". Finanţarea lucrărilor este asigurată de către Alteţa Sa Regală Charles prinţ de Wales, moştenitorul coroanei britanice, Consiliul Judeţean Arad, dar şi de către comunitatea locală.

Pe lângă aceasta, Ierarhul a mai vizitat Parohia Hălmăgel, Filia Ţoheşti, aparţinătoare Parohiei Poenari, Parohia Hălmagiu, biserica voievodală şi muzeul parohiei.

Sărbătoarea Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoş

În ziua sărbătoririi Sfântului Iosif cel Nou de la Partoş, ocrotitorul Banatului, Dumnezeiasca Liturghie a fost oficiată de un sobor de ierarhi, format din Înaltpreasfinţitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, Preasfinţitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, şi Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului, preoţi şi diaconi.

Cuvântul de învăţătură a fost rostit de Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul în cadrul căruia a vorbit despre viaţa Sfântului Iosif cel Nou, precum şi despre faptul că sfinţii sunt oameni, care, încă din viaţa lor pământească, au bineplăcut lui Dumnezeu. Alături de numărul mare de credincioşi, la slujbă au participat reprezentanţi ai autorităţilor judeţene şi locale, monahi, monahii şi foarte mulţi elevi şi studenţi.

Seara, de la ora 18:00, la Catedrala Mitropolitană se va oficia slujba Vecerniei, urmată de un concert coral, susţinut de Corul Catedralei, dirijat de pr. Dan Dragomir. Programul liturgic va continuat cu Paraclisul Sfântului Iosif. Racla cu moaştele ocrotitorului catedralei va rămâne deschisă până Luni, 16 septembrie, când, la finalul Sfintei Liturghii, va fi reaşezată la locul obişnuit din monumentalul lăcaş de cult.

ACTIVITĂŢI EDUCAŢIONALE ŞI SOCIALE

Lansarea cărţii „270 de ani spre cer" în Galşa

Într-o atmosferă de-a dreptul feerică, la crucea de hotar de pe dealul de deasupra Galşei, a fost lansat duminică seara volumul de studii şi articole „270 de ani spre cer", îngrijit de către părintele paroh Lucian Adorian Trif şi de către prof. Eugenia Groşan, directorul Colegiului Naţional „Elena Ghiba Birta", totodată şi fiică a locului.

Inedita lansare de carte, considerată de către poetul Vasile Dan, preşedintele filialei arădene a Uniunii Scriitorilor de România, ca fiind cea mai mare şi mai spectaculoasă la care a participat în ultimii ani, a adunat în poienița de sub crucea din deal peste 300 de gălşeni şi de invitaţi de seamă din judeţ şi chiar din străinătate. Alături de părintele paroh Adorian Trif, gazdele evenimentului au fost primarul Şiriei, Valentin Bot, alături de consilierul judeţean Garofiţa Popa, care au reuşit să transforme poienița de sub cruce într-un loc excelent pentru o lansare de carte, amenajat cu un cort încăpător, scaune pentru toată lumea, sonorizare, pliante, mape etc.

Apariţia editorială a fost prilejuită de aniversarea a 270 de ani de la tărnosirea actualei Biserici ortodoxe din Galşa, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", eveniment petrecut în anul 1749.

Deschizând lucrările manifestării de ieri, ÎPS Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului, a vorbit despre satul românesc şi despre aşezarea acestuia în centrul preocupărilor Patriarhiei Ortodoxe Române pentru anul în curs, felicitându-i pe gălşeni cu ocazia acestei frumoase aniversări. Chiriarhul a făcut şi o scurtă prezentare a cărţii, prin prisma strădaniilor de punere în lumină a virtuţilor satului românesc în acest an omagial.

La rândul său, PS Dr. Siluan Manuilă, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria a evidenţiat frumoasa preocupare a tuturor oamenilor de ştiinţă şi cultură implicaţi în elaborarea volumului „270 de ani spre cer". Preşedintele Consiliului Judeţean Arad, Iustin Cionca, a vorbit despre bogăţia economică şi culturală a localităţilor podgorene, subliniind hărnicia locuitorilor din comuna Şiria şi felicitându-i pentru cei 270 de ani scurşi de la tărnosirea actualei biserici ortodoxe din Galşa.

Mai departe, moderatoarea evenimentului, prof. Eugenia Groşan, le-a dat cuvântul tuturor celor care au publicat articole ştiinţifice sau culturale în volumul despre Galşa, fie ei oameni ai locului sau invitaţi. Am remarcat, cu deosebită plăcere, faptul că majoritatea gălşenilor s-au prezentat la eveniment îmbrăcaţi în minunetele costume naţionale podgorene, în frunte cu doamna consilier judeţean Garofiţa Popa şi cu soţia primarului Valentin Bot.

La sfârşitul lansării de carte, un grup de elevi din Galşa au recitat câteva poezii în grai popular, spre deliciul asistenţei. A urmat un recital de muzică folk şi o agapă oferită de către deosebit de primitoarele gazde gălşene, în mirifica poienița de la crucea din deal, aureolată de amurgul soarelui acestui frumos început de septembrie.

Proiecte sociale în Parohia Buhani

Primele zile ale lunii septembrie şi totodată ale noului an bisericesc, au reprezentat un prilej de bucurie, mângâiere şi nădejde duhovnicească pentru categoriile vulnerabile ale credincioşilor rămaşi la vatra localităţilor Buhani şi Minead, prin derularea unor proiecte cu caracter social.

Cele două proiecte au vizat categoriile persoanelor vârstnice şi singure, ale familiilor defavorizate, precum şi ale tinerilor şcolari din cuprinsul celor două localităţi, având-se în vedere dificultăţile de natură economică, socială dar şi demografică care afectează, în general, satul românesc de astăzi.

„Masa Bucuriei" – cel dintâi proiect, derulat şi în acest an, prin purtarea de grijă a Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a avut în vedere sprijinirea persoanelor vârstnice şi singure, precum şi a familiilor defavorizate, din cuprinsul Parohiei Buhani, Protopopiatul Sebiş, care au beneficiat de produse alimentare, în baza Parteneriatului Naţional, derulat de către Patriarhia Ortodoxă Română în parteneriat cu Selgros Cash & Carry.

În acest an, 40 de familii au fost beneficiarii pachetelor cu produse alimentare distribuite de către Parohia Ortodoxă Buhani, prin Preotul paroh şi Comitetul Parohial.

Continuare în pagina 6

Actualitate eparhială – Septembrie 2019

Urmare din pagina 5

Cel de-al doilea Proiect intitulat: „Educând o generaţie putem schimba viitorul unei ţări", a avut ca scop prevenirea abandonului şcolar, şi susţinerea şcolarizării tinerilor proveniţi din familii ori zone defavorizate.

În cadrul acestui proiect care vizează sprijinirea a 3000 de copii cu risc de abandon şcolar, copiilor din localităţile Buhani şi Minead fiindu-le distribuite un număr de 40 de kituri de rechizite şcolare, prin implicarea Parohiei Ortodoxe Române Buhani.

Proiectul iniţiat de tânăra arădeancă Alexandra Timar, şi susţinut de către nenumărate persoane fizice şi juridice, este implementat la nivel naţional, cu precădere în zonele defavorizate, în care adeseori preoţii parohi, se îngrijesc, cu responsabilitate, de distribuirea kiturilor de rechizite şcolare, mai înainte de începutul unui nou an şcolar, copiilor cu o situaţie materială precară.

Precum multe sate româneşti, şi localităţile Buhani şi Minead, sunt afectate de fenomenul migraţiei iar persoanele rămase la vatră sunt preponderent persoane vârstnice, rămase adeseori singure şi mistuite de dorul celor plecaţi.

Derularea unor proiecte cu caracter social în mediul rural, nu doar că este mai mult decât binevenită, ci arată şi responsabilitatea cu care Biserica Ortodoxă Română, caută să se implice rezolvarea problemelor din cadrul comunităţilor rurale, dovedindu-se un partener de nădejde la orice iniţiativă în acest sens.

Armata şi Biserica în sprijinul copiilor

Fiecare dintre noi aşteptam, cu emoţie, momentul începutului de an şcolar din postura de elevi sau părinţi. Emoţia era şi este alimentată şi acum de sentimente pe care fiinţa noastră le experimenta într-un cadru identificat cu locul şi rolul şcolii în devenirea neamului nostru. Priveam în stânga şi în dreapta şi vedeam hăinuţe, papuci, ghiozdane noi.

Atunci când acest lucru nu este posibil, emoţiile resimţite sunt alimentate de trăiri negative, neplăcute, care îşi pun amprenta asupra sufletelor celor mici şi neajutoraţi.

În acest context, ştiind că sunt familii care nu au resurse financiare suficiente pentru a-şi putea permite să asigure copiilor cele necesare începutului de an şcolar, militarii Batalionului 191 Infanterie „Colonel Radu GOLESCU" din Arad, împreună cu credincioşii Paraclisului Trei Insule, din Arad şi al Arhiepiscopiei Aradului şi-au propus şi au reuşit să sprijine un număr de 20 de copii cu ghiozdane, rechizite, obiecte vestimentare şi alimente.

Activitatea s-a desfăşurat în contextul sărbătoririi anului Satului românesc, pe Valea Mureşului, în mai multe localităţi îndepărtate, vizitate probabil numai de localnici.

Mulţumim celor care s-au nevoit şi au făcut un efort mic pentru a aduce o bucurie mare în sufletele celor aflaţi la nevoie.

Cadouri la început de an şcolar pentru elevi din Parohia Arad-Micalaca Veche II

În Duminica dinaintea Înălţării Sfintei Cruci şi la Pomenirea Naşterii Maicii Domnului, cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, Arhiepiscop al Aradului, preoţii şi credincioşii parohiei Arad Micalaca Veche II s-au rugat pentru înţelepţirea şi ajutorul şcolarilor. La finalul Sfintei Liturghii au fost oferite ghiozdane cu rechizite elevilor din parohie proveniţi din familii defavorizate unui număr de 18 copii pentru a avea bucuria să începă şcoala sprijiniţi de comunitatea eclesială.

Deschidere de an şcolar la Seminarul Teologic Ortodox din Arad

Anul şcolar 2019-2020 a debutat la data de 9 septembrie 2019, moment care a fost marcat la Seminarul Teologic Ortodox din Arad prin săvârşirea slujbei Sfintei Liturghii, urmată de slujba de Te Deum la începerea anului şcolar de către un sobor de preoţi, în frunte cu pr. prof. Pompiliu Gavra, directorul acestei instituţii.

Elevii s-au bucurat de prezenţa în mijlocul lor a ÎPS dr. Timotei Seviciu, a PS dr. Emilian Crişanul, a domnului Sergiu Bîlcea, vicepreşedintele Consiliului Judeţean Arad, a domnului Flavius Moraru, reprezentantul Prefectului judeţului Arad, a domnului Dărău Aurel, Prorector al Universităţii de Vest "Vasile Goldiş" Arad, a Preacuviosului părinte lect. univ. dr. Nicolae Tang, reprezentând Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea", din cadrul Universităţii „Aurel Vlaicu" Arad, a Preacuviosului Părinte Iustin Popovici, consilier cultural şi membru în Consiliul de Administraţie al şcolii, a PC părinte arhid. asist. univ. drd. Tiberiu Ardelean, inspector bisericesc, a PC Părinte Flavius Petcuţ, Protopop al Aradului şi a PC Părinte Mircea Proteasa, consilier economic al Arhiepiscopiei Aradului precum şi a elevilor seminarişti şi a părinţilor acestora, a cadrelor didactice de la Seminarul arădean.

Momentul festiv a continuat în Aula Facultăţii de Teologie "Ilarion V. Felea" din Arad, unde au urmat la cuvânt oficialităţile prezente, care le-au amintit elevilor despre cât de preţioasă este educaţia în viaţa unui om şi, mai mult, despre cât de important este ca România să aibă elevi buni, curajoşi şi iubitori de credinţă, de ţară şi de neam.

Înaltpreasfinţitul Părinte dr. Timotei Seviciu în cuvântul rostit s-a referit la rugăciunile şi ecteniile din cadrul slujbei de Te Deum la început de an şcolar, adică: luminarea minţii, curăţirea sufletească, ferirea de rătăciri, pentru formarea unui caracter adevărat în societate, contribuind la progresul general. Prezenţa oficialităţilor, ca şi a părinţilor sau a celor apropiaţi elevilor şi elevelor şcolii, precum şi a celor angajaţi în activitatea acesteia sau a bisericii, arată responsabilitatea fiecăruia faţă de tânăra generaţie căreia aparţine viitorul. În încheiere, Chiriarhul arădean s-a alăturat tuturor cu binecuvântarea strădaniilor ce le vor depune în scopul reuşitei cu ajutorul lui Dumnezeu". Preacuviosul Părinte protos. dr. Iustin Popovici a dat citire mesajului PF Părinte Patriarh Daniel la început de an şcolar.

Apoi, Ierarhii arădeni, însoţiţi de conducerea şcolii şi oficialităţile prezente au vizitat sălile de clasă ale Instituţiei, care au fost renovate în întregime.

Elevii seminarişti s-au întâlnit cu profesorii diriginţi, împărtăşind impresii din vacanţa ce tocmai s-a încheiat, pregătiţi de începerea cursurilor noului an şcolar.

Întâlnire şi comuniune în Capitala Olteniei

Întâlnirea Tinerilor Ortodocşi de anul acesta s-a desfăşurat în frumoasa cetate a Băniei, în care, timp de patru zile, a răsunat creştinescul salut „Hristos în mijlocul nostru!", la care au răspuns într-un glas 4000 de tineri: „Este şi va fi!". Aradul a fost reprezentat de 40 de tineri însoţiţi de părintele arhid. Florin Sirca, inspector de religie în cadrul ISJ Arad, pr. Vlad – Sergiu Sandu, profesor la Seminarul Teologic Ortodox din Arad şi de către alţi profesori de religie din judeţ.

Ca participanţi, noi, tinerii eparhiei Aradului, alături de alţi tineri ortodocşi din lumea întreagă, am avut bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a adresat tuturor un călduros bun venit, precum şi îndemnul de a fi apostoli ai Cuvântului lui Dumnezeu, într-o lume din ce în ce mai profund secularizată. Am fost plăcut surprinşi şi de cei care, prin cuvinte alese, au prezentat ceremonia de deschidere a întâlnirii de anul acesta, Manuela Hărăbor şi Aurelian Temişan. Aceştia i-au introdus în scenă pe artişti ai muzicii de diferite genuri, care ne-au înălţat sufleteşte atât prin glasurile lor, cât şi prin mesajul transmis. Este vorba despre soprana Felicia Filip, trupa Generaţia Folk şi Tudor Gheorghe. Mai apoi, a urmat imnul ITO 2019, acompaniat de un impresionant spectacol de lumini, care a încheiat frumoasa ceremonie în note pline de optimism.

Următoarele zile în Bănie au fost la fel de înălţătoare, fiind prilejul descoperirii şi aprofundării devizei întâlnirii de anul acesta: „Cu toţii suntem un potir. Credinţă. Nădejde. Dragoste". Aceasta a fost şi tema atelierelor de discuţii desfăşurate în şcolile craiovene, unde am avut şansa să interacţionăm cu tineri din diverse colţuri ale ţării, comunicând, îmbogăţindu-ne experienţele şi, totodată, legând prietenii. Aceeaşi temă a fost adâncită şi în cadrul conferinţei susţinute de Mitropolitul Irineu al Olteniei, care ne-a vorbit, cu multă blândeţe şi lumină, despre virtuţile creştine, pe care trebuie să le practicăm cu râvnă „într-o lume atee". Modul în care Mitropolitul şi-a încheiat cuvântul de învăţătură a reprezentat o temă de reflecţie pentru fiecare dintre noi, acesta spunând că iubirea, cea mai mare dintre virtuţi, „ne dă consistenţă şi existenţă în Dumnezeu".

Aceasta a fost urmată de tradiţionala procesiune a tuturor delegaţiilor din ţară şi din diasporă, desfăşurată între Sala Polivalentă şi Piaţa Mihai Viteazul. A fost o procesiune în care, molipsind străzile craiovene cu zâmbete, cântece, şi mult entuziasm, am format cu toţii „un potir al bucuriei", aşa cum spunea şi Preafericirea Sa. Noi, arădenii, am purtat cu mândrie în cadrul procesiunii ii tradiţionale, celebrând astfel anul comemorativ al satului românesc. Ajunşi în Piaţa Mihai Viteazul, am fost întâmpinaţi de cele mai reprezentative personalităţi ale folclorului oltenesc, în frunte cu Niculina Stoican, care ne-a îndemnat să ţinem la tradiţia şi identitatea noastră şi să nu ne uităm portul tradiţional, mărturia pe pânză, prin formă şi culoare, a plaiurilor natale. Ni s-a prezentat, de asemenea, un spectaculos obicei de nuntă oltenească, care ne-a antrenat pe toţi într-o uriaşă horă. Nu putea lipsi nici muzica uşoară, susţinută de Direcţia 5 şi fredonată de miile de glasuri tinere aflate în Piaţă. La fel de încântaţi şi cu aceeaşi energie am participat şi la concertul susţinut în ultima seară a întâlnirii de talentata Paula Seling şi trupa Piazza-Viva din Italia.

Duminică, am sărbătorit împreună Naşterea Maicii Domnului la Mănăstirea Maglavit, a cărei tărnosire a avut loc tot atunci, în prezenţa unui impresionat sobor de ierarhi. Nu se putea încheia altfel decât prin predarea torţei delegaţiei Mitropoliei Timişoarei, care va fi gazda Întâlnirii Tinerilor Ortodocşi de anul viitor. ITO 2019 s-a întipărit adânc în inimile noastre, amintindune că „suntem un gând şi o mărturisire", după cum am cântat seară de seară, în cadrul imnului de anul acesta.

Campania „Pregătim ghiozdanul", bucurie pentru 115 copii

Peste 115 copii din localităţile arădene Cruceni, Firiteaz, Fiscut şi Slatina de Mureş au avut parte de un început de an şcolar mai frumos, primind fiecare dintre aceştia câte un ghiozdan plin cu rechizite. Campania „Pregătim ghiozdanul", care s-a desfăşurat în perioada 4 August-8 Septembrie, a fost iniţiată de către tânăra Alina Pop, care sprijinită fiind de 54 de donatori, a reuşit să aducă bucurie atâtor suflete de copii. Aceasta a fost implementată prin intermediul Sectorului Social al Arhiepiscopiei Aradului, a părintelui consilier Gheorghe Gligor şi e preoţilor parohi din cele trei parohii din Protopopiatul Arad.

Această campanie se propune a fi un început, după cum mărturiseşte cea care a iniţiat-o, precizând faptul că va căuta ca în fiecare an să implice pe cât mai mulţi în această activitate, care are în centru dragostea faţă de semeni.

O grădiniţă nouă închinată Sf. Cuv. Stelian, deschisă la Mândruloc

În 12 septembrie 2019, la ceas de seară, Înaltpreasfinţitul Arhiepiscop Timotei – Arhiepiscopul Aradului, împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi a sfinţit noua Grădiniţă din Parohia Mândruloc, Grădiniţă ce se află sub patronajul Grădiniţei „Bambi" din Arad în parteneriat cu Biserica Ortodoxă din Mândruloc.

Evenimentul a avut loc la sediul noii Grădiniţe, unde au participat alături de clerici, membrii consiliului parohial şi numeroşi invitaţi. Lucrările de modernizare au durat doi ani de zile şi de acum Grădiniţa îşi va deschide porţile pentru programul normal din învăţământul pre-şcolar, pentru programul "After School" dar şi pentru numeroase activităţi desfăşurate de conducere în parteneriat cu preotul Bisericii din Mândruloc, pr. Bogdan Oneţ.

Începând cu lunile următoare, dorinţa domnilor Corina şi Dan Istrate şi a părintelui paroh, de a exista activitate social-filantropică în comunitate, se va concretiza şi prin ajutorul oferit de Grădiniţă şi Biserică pentru 15 copii din familii nevoiaşe, de a fi prezenţi la programul „Şcoală după şcoală" şi de a primi o masă caldă în fiecare zi de luni până vineri.

La finalul slujbei, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului a rostit un cuvânt de învăţătură despre ceea ce reprezintă cu adevărat educaţia bună în spiritul creştin la o vârstă fragedă, asociind grădiniţa de copii cu o grădină ce trebuie îngrijită şi cultivată de noi toţi pentru a aduce roadă în timp.

Au mai ţinut cuvântări pr. Bogdan Oneţ care a mulţumit Chiriarhului pentru prezenţă, pentru purtarea de grijă şi pentru dragostea părintească pe care a arătat-o de-a lungul timpului faţă de credincioşii parohiei. Părintele a mulţumit şi pentru iniţiativa ce a venit în 2017 în cadrul unei şedinţe de consiliu parohial, din partea familiei Istrate, de a reda utilitatea iniţială acestei clădiri, proprietate a Bisericii Ortodoxe, acum frumos modernizate, care până în anul 2006 a fost folosită tot ca şi grădiniţă, dar care avea nevoie de renovări masive.

Au mai luat cuvântul doamna Eli Lăslean ce a vorbit despre legătura frumoasă dintre Biserică şi Şcoală dar şi de nevoia de a pune în sufletul copiilor dragostea de Dumnezeu şi de tradiţie românească, arătând totodată necesitatea de a ghida copiii şi spre deprinderile pe care le pot dobândi pe viitor cunoscându-se singuri şi descoperind lucrurile singuri prin diferite activităţi, doamna Eli Lăslean fiind fondator şi designer Casa de modă Ellis.

În încheiere cu un discurs impecabil a vorbit şi doamna director Corina Istrate ce a ţinut să menţioneze modul în care s-au apropiat ea şi familia dumneaei de oamenii şi Biserica din Mândruloc, cum împreună cu preotul şi membrii consiliului parohial au decis să facă această frumoasă investiţie pentru binele copiilor şi pentru foloasele comuniţii, datori fiind cu toţii să creăm viitorul mai bun al copiilor şi al tinerilor de mâine.

Totul s-a încheiat cu prezentarea noilor săli de activitate şi de relaxare pentru copilaşi dar şi cu o masă oferită în cinstea acestui eveniment.

Şedinţa Consiliului Eparhial Arad în prezenţa Mitropolitului Banatului

În ziua de vineri, 13 septembrie 2019, la reşedinţa arhiepiscopală din Arad s-a întrunit în şedinţă de lucru, Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Aradului. La invitaţia Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei a fost prezent Înaltpreasfinţitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, continuându-se astfel o tradiţie existentă în Mitropolia Banatului.

Alături de cei doi ierarhi a fost prezent şi Preasfinţitul Părinte Emilian Crişanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului. De asemenea, au participat la şedinţă membrii clerici şi mireni ai Consiliului Eparhial precum şi clericii din administraţia eparhială. Chiriarhul arădean a salutat prezenţa Mitropolitului Banatului, mulţumindu-i totodată pentru toată purtarea de grijă pe care o are faţă de Eparhia Aradului şi pentru toate bunele îndemnuri oferite întotdeauna spre folosul întregii eparhii.

Pe ordinea de zi, pe lângă analizarea unor activităţi din domeniul administrativ-bisericesc, economic şi de patrimoniu, a fost prelucrat şi textul noului regulament de ordine interioară al instituţiei. Regulamentul va fi pus la dispoziţia fiecărui conducător de sector, aşa încât persoanele care vor fi angajate în viitor să fie familiarizate cu drepturile şi obligaţiile ce le revin în cadrul Arhiepiscopiei Aradului. Textul noului regulament de funcţionare internă a fost elaborat în conformitate cu Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române şi cu noul Cod al Muncii, la care s-a adăugat şi un nou capitol, intitulat „Dispoziţii privind protecţia datelor cu caracter personal".

Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit Ioan a dat unele îndrumări la problemele curente care intră în competenţa acestui for deliberativ eparhial, şi anume, a Consiliului Eparhial.

Consiliul eparhial este organism executiv al Adunării eparhiale şi are în competenţă problemele bisericeşti administrative, culturale, social-filantropice, economice, patrimoniale şi fundaţionale pentru întreaga eparhie. Consiliul eparhial se compune din 9 membri, 3 clerici şi 6 mireni, aleşi pe termen de 4 ani de Adunarea eparhială dintre membrii ei. Consiliul eparhial se întrunește la convocarea chiriarhului de două ori pe an sau ori de câte ori este nevoie.

Elevi seminarişti arădeni în misiune în Parohia Arad-Micălaca Veche I

Sâmbătă, 14 septembrie 2019, cu prilejul praznicului Înălţării Sfintei Cruci, credincioşii parohiei Micălaca Veche I, Protopopiatul Arad, au găzduit un grup format din 11 elevi ai Seminarului Teologic Ortodox din Arad, însoţiţi de către domnii profesori Marius Lăscoiu-Martin şi Elena-Irina Ancuţa .

Tinerii seminarişti, conduşi de domnul profesor, au dat răspunsurile la Slujba Utreniei şi a Sfintei Liturghii, această misiune duhovnicească fiind prima din anul şcolar proaspăt început.

La final, părintele paroh Paul-Sebastian Orădan, dar şi părintele Emil Roman, au mulţumit oaspeţilor pentru frumoasa colaborare şi le-au lansat acestora invitaţia permanentă de a participa la slujbele bisericii pentru a practica cântarea de strană.

Ceremoniile dedicate comemorării Eroilor de la Păuliş

Duminică, 15 septembrie 2019, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a participat alături de autorităţile arădene la ceremoniile dedicate celei de-a 75-a comemorări a eroilor de la Păuliş, ce şi-au pierdut viaţa în bătălia purtată în zona Păulişului, în septembrie 1944.

Ceremoniile au debutat la Cimitirul Eroilor din Radna, unde un sobor de preoţi a oficiat slujba de pomenire a eroilor din Detaşamentul Păuliş şi a evocat martiriul elevilor Şcolii de Subofiţeri Radna. Aceştia au fost pomeniţi ulterior în cadrul unei slujbe desfăşurată la mormintele lor din Cimitirul Erolilor Lipova. S-au depus apoi coroane de flori din partea reprezentanţilor instituţiilor de stat centrale şi locale. Următoarea oprire, în acest periplu comemorativ, a fost în cimitirul eroilor de la Radna, unde după slujba de parastas s-au depus jerbe de flori.

Mai apoi la Biserica Ortodoxă din comuna Păuliş, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, după ce a participat la Sfânta Liturghie săvârşită de un sobbor de preoţi în frunte cu Pr. Nelu Mercea, protopopul Lipovei, a săvârşit slujba parastasului în memoria eroilor.

După aceasta, manifestarea centrală a zilei a avut loc la Monumentul Eroilor de la Păuliş, aflat lângă DN7, unde s-a desfăşurat un ceremonial militar-religios. Slujba de pomenire a eroilor a fost săvârşită de Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, alături de care s-au aflat Protos. Dr. Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului, Pr. Nelu Mercea, protopopul Lipovei, Pr. militare Adrian David, Arhid. Dr. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial, precum şi alţi preoţi din vecinătate. Chiriarhul arădean, cu prilejul acestor ceremonii, a vorbit despre „Jertfirea de sine" (având ca temei citirile scripturistice ale duminicii: Gal. 2; Mc. 8), după învăţătura şi exemplul Domnului prin luarea crucii şi urmarea Lui. Virtuţile creştine puse în lumină prin conştiinţa fiecăruia asigură împlinirea acestui deziderat spre sporul de bine pe pământ şi dobândirea mântuirii. Sfinţii dau dovada strădaniilor în acest sens amintind pentru ziua de astăzi pe Sf. Ier. Iosif cel Nou de la Partoş şi pe Sf. Mare Mc. Nichita. În viaţa societăţii oamenii merituoşi lasă în urmă valori nepieritoare. Tot aşa eroii le stau alături pentru că au luptat cu preţul vieţii pentru afirmarea valorilor universale, cele ale apărării patriei, a libertăţii şi bunăstării poporului şi identităţii naţionale. Momentul de la Păuliş în istoria Patriei e mărturisirea sublimităţii virtuţii militare a eroismului fiilor Patriei de pe tot întinsul ei, menţionând că elevii Şcoalei Militare de la Radna au fost tineri din diferite zone ale României. Nutrim şi emoţia de a avea încă în viaţă pe unii din cei ce au luptat pe câmpia de aci, în mijlocul căreia se ridică un măreţ monument. Se împlinesc 75 de ani de la desfăşurarea unor lupte eroice în care o mână de tineri ostaşi au ţinut piept spre biruinţa unei oştiri mai numeroase. De fiecare dată, într-o zi ca aceasta slujim Sfânta Liturghie şi Parastasul iar la monument pomenirea eroilor Păulişului amintind că s-au săvârşit în zilele de cinstire a Sfintei Cruci, altarul jertfei Mântuitorului, ca lumea să aibă parte de o viaţă paşnică pe pământ iar în ceruri răsplătirea binelui.

Continuare în pagina 6

Actualitate eparhială – Septembrie 2019

Urmare din pagina 6

Eroii au arătat credincioşia şi devotamentul faţă de neam şi ţară. Îi răsplătim cu amintirea, rugăciunea şi cununile de flori, simboale ale simţămintelor de totdeauna faţă de ei, a amintit Înaltpreasfinţia Sa.

Dintre oficialităţile prezente amintim pe: Prefectul Judeţului Arad, doamna Florentina Horgea, Subprefectul Judeţului, domnul Vasilică Damian, deputaţii Dorel Căprar şi Florin Tripa, primarul comunei Păuliş, Ioan Turcin, primarul oraşului Lipova, Mircea Jichici, şefii structurilor judeţene ale M.A.I. şi M.A.P.N., militari din cadrul Batalionului 191 de Infanterie Colonel „Radu Golescu", cadre militare în rezervă şi retragere din Arad, Prorectorul universităţii, conf. univ. dr. Teodor Cilan, doamna inspector şcolar Camelia Moler, domnul inspector şcolar general adjunct Nicolae Pellegrini, elevi din Păuliş împreună cu profesorii lor.

Doamna Prefect Florentina Horgea împreună cu domnul primar al comunei Păuliş, Ioan Turcin, au acordat diplome de onoare veteranilor prezenţi la evenimente, asociaţiilor de veterani, oaspeţilor din afara judeţului precum şi tânărului muzician Ştefan Şimonca-Opriţa şi strănepoatei eroinei Elena Chiriţă, Adriana Chiriţă.

Ştefan Şimonca-Opriţa, strănepot al veteranului Artemiu Şimonca, a susţinut un emoţionant recital de vioară în cadrul ceremoniei desfăşurată la Monumentul Eroilor de la Păuliş. La momentul artistic desfăţurat în cadrul ceremoniei de la Monumentul Eroilor au mai contribuit membrii Corului Veteranilor „Mihai Viteazu" din Piteşti şi elevi ai Şcolii Gimnaziale din Păuliş.

După aceasta au urmat cuvântări ale oficialităţilor şi depunere de coroane. La manifestări au participat trei veterani de război care au dus eroicele lupte din zonă.

Comemorarea Eroilor de la Miniş

Duminică, 15 septembrie 2019, în biserica cu hramul „Sf. Împăraţi Constantin şi Elena" din localitatea Miniş, Protopopiatul Lipova, Sfânta Liturghie a fost oficiată de către Preacuviosul Părinte Iustin Popovici, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Aradului şi delegatul Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, dimpreună cu Pr. paroh Valentin Săvuşcă şi Pr. Ioan Florea, fostul paroh.

La momentul rânduit, părintele consilier a rostit un cuvânt de învăţătură tâlcuind pericopa evanghelică rânduită pentru Duminica după Înălţarea Sfintei Cruci. Părintele a vorbit despre înţelesul spiritual al Crucii, îndemnându-i pe credincioşii prezenţi să pătrundă cu mintea şi cu sufletul în tainele Crucii mântuitoare, ca apoi să găsim cu toţii în noi înşine dorinţa de a urma lui Hristos, purtând propria noastră cruce cu demnitate şi cu credinţă. Nimeni din cei ce cred în puterea crucii nu vor fi biruiţi, ei vor învinge asemenea Sfântului Împărat Constantin cel Mare care a învins pe Maxenţiu, purtând crucea pe câmpul de luptă şi exemplificând cu luptele purtate de eroii din aceste părţi de ţară, comemoraţi în aceste zile, care au luptat pentru libertatea şi demnitatea poporului român.

După Sfânta Liturghie s-a săvârşit parastasul de pomenire a eroilor din Miniş, 12 elevi sergenţi de la Şcoala de Subofiţeri de Infanterie de la Radna, căzuţi la datorie în timpul luptelor din 14-20 septembrie 1944.

La final a fost sfinţită troiţa comemorativă ridicată în curtea bisericii în memoria acestora dar şi în amintirea vechii biserici parohiale, bombardată în acele zile, troiţă care a fost sfinţită de către Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei dimpreună cu Preasfinţitul Părinte Galaction, episcopul Alexandriei şi Teleormanului la 20 septembrie 2015, însă a suportat anumite lucrări de renovare.

„Ruga Satului" în Chesinţ

Duminică, 15 septembrie 2019, credincioşii Parohiei Chesinţ, Protopopiatul Lipova, cu mic cu mare, îmbrăcaţi în straie de sărbătoare, au participat la Sfânta Liturghie şi Slujba Parastasului ce s-a săvârşit pentru toţi preoţii, învăţătorii şi primarii satului Chesinţ, trecuţi la Domnul.

„Ruga Satului" organizată de către preotul paroh Florin Ardeuan, în colaborare cu autorităţile locale s-a ţinut în după masa zilei.

Evenimentul a început în curtea bisericii parohiale din Chesinţ, unde un sobor de preoţi în frunte cu Protos. Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului, a oficiat Slujba de Te-Deum de mulţumire. În cuvântul adresat celor prezenţi, Protos. Iustin Popovici, după ce a transmis cuvântul de binecuvântare al Chiriarhului locului pentru acest eveniment, a exprimat bucuria celor invitaţi de a fi alături de fiii satului Chesinţ la Ruga satului, prilej cu care familiile se reunesc ca odinioară. Aceste întruniri sunt binevenite mai ales în acest an omagial dedicat satului românesc şi trebuie păstrate cu sfinţenie şi transmise generaţiilor viitoare .

Ruga a debutat cu o suită de dansuri populare ale Ansamblurilor de dansuri din Chesinţ şi Fântânele.

La eveniment au participat şi domnul Iustin Cionca, Preşedintele Consiliului Judeţean Arad, domnul Marian Toader, primarul localităţii Zăbrani precum şi alţi primari din localităţi arădene.

Părintele paroh Florin Ardeuan, ca organizator, a mulţumit oficialităţilor prezente, precum şi tuturor celor care au răspuns afirmativ invitaţiei de a fi la acest eveniment important pentru comunitate.

Arădenii s-au închinat la sfinte odoare aduse de la Mănăstirea Neamţ

Cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, credincioşii arădeni au avut bucuria duhovnicească să se închine la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului (copie a icoanei Trihirussa „cea cu trei mâini") de la Mănăstirea Hilandar din Sfântul Munte Athos, ce se află la Mănăstirea Neamţ, precum şi la moaştele Sfântului Simeon Stâlpnicul de pe Muntele Minunat.

Aceste sfinte odoare au fost aduse de o delegaţie de la Mănăstirea Neamţ condusă de părintele stareţ Benedict Sauciuc, duminică seara, 15 septembrie, şi au fost depuse spre închinare în Catedrala Arhiepiscopală „Sfânta Treime" din Arad. Ele au fost întâmpinate pe platoul din faţa catedralei în seara zilei de duminică de către Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului şi de foarte mulţi preoţi şi credincioşi arădeni.

După sosire s-a făcut o procesiune în jurul lăcaşului de cult după care au fost aşezate în mijlocul bisericii spre închinare, alături de moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur, ce se găsesc permanent în Catedrala Arhiepiscopală din Arad.

Chiriarhul nostru în cuvântul adresat celor prezenţi a subliniat faptul că este un prilej binecuvântat pentru credincioşii arădeni de a avea ocazia să se închine la aceste odoare sfinte. Sfântul Simeon Stâlpnicul din Muntele Minunat se bucură de o cinstire asemănătoare cu cea a Sfântului Simeon Stâlpnicul, ocrotitorul Mănăstirii Arad-Gai, aceasta întrucât sfinţii stâlpnici au avut multă înrâurire în Biserică, mai ales la mijlocul mileniului întâi. De asemenea, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei a spus că asemenea popasurile duhovniceşti contribuie la întărirea legăturilor între eparhiile din cuprinsul Patriarhiei Române, transmiţând cu acest prilej mulţumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru binecuvântarea acordată în acest sens şi prin părintele stareţ, Înaltpreasfinţitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei care a îngăduit acest pelerinaj.

Părintele stareţ Benedict Sauciuc a prezentat credincioşilor arădeni valoarea celor două odoare ale patrimoniului bisericesc din ţara noastră şi care sunt păstrate la Mănăstirea Neamţ.

Amintim faptul că aceste odoare s-au aflat pentru câteva zile în Eparhia Caransebeşului şi la întoarcere au făcut un popas în Cetatea Aradului pentru ca şi credincioşii arădeni care nu pot să ajungă până la Mănăstirea Neamţ să aibă posibilitatea să se închine la ele cu evlavie, pentru a primi har şi binecuvântare de la Dumnezeu şi Maica Sfântă.

Ghiozdane pentru şcolarii din Ţela

Cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei, duminică, 15 septembrie 2019, în biserica din Ţela după Sfânta Liturghie la care au participat toţi copiii de la şcoală şi grădiniţă, majoritatea s-au împărtăşit, au fost oferite 100 de ghiozdane şi rechizite pentru copiii din Ţela, Bacăul de Mijloc şi Ostrov.

Acţiunea a continuat şi la Şcoala din Birchiş unde au fost distribuite 30 de ghiozdane. Sponsori: Arhiepiscopia Aradului, Valentin Căldăraş, Lucian Bătăneanţ, Gendelon Carmen, Ovidiu Gref şi Claudiu Gabriel, în cadrul programului „Şcoală egală pentru toţi copiii, oferă un ghiozdan!"

Rechizite pentru copiii nevoiaşi de la Centrul Social „Curcubeul copiilor" din Arad

Luni, 16 septembrie 2019, la Centrul social „Curcubeul copiilor" al Primăriei Arad, a avut loc o acţiune socială iniţiată de Asociatia Filantropia a Arhiepiscopiei Aradului. S-au distribuit 120 de ghiozdane şcolare cu rechizite celor 120 de copii care în fiecare zi după orele din şcoală sunt pregătiţi aici în sistem after school.

Cu binevântarea IPS Părinte Timotei, din partea Arhiepiscopiei Aradului a participat Părintele consilier social Gheorghe Gligor care împreună cu primarul Aradului, domnul Călin Bibarţ au dăruit copiilor şcolari aceste daruri. Arhiepiscopia Aradului prin Asociaţia Filantropia a primit din partea Federaţiei Filantropia 600 kitturi şcolare pe care le-a distribuit parohiilor iar acestea la rândul lor, prin preoţii parohi, copiilor nevoiaşi.

Cerc misionar-pastoral în Craiva

Duminica a 18 a după Pogorârea Sfântului Duh a însemnat o zi de aleasă bucurie duhovnicească pentru credincioşii Parohiei Craiva, Protopopiatul Ineu, care a găzduit întrunirea preoţilor din Cercul pastoral-misionar Beliu, coordonaţi, din încredinţarea Înaltpreasfinţitului Părinte Arhiepiscop Timotei al Aradului, de către Preacucernicul Părinte Radu Petrică Belle.

Întrunirea a debutat la orele 17^{00}, în biserica parohială cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", prin oficierea Tainei Sfântului Maslu de către 19 preoţi, sub protia Părintelui Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului şi în prezenţa unui număr mare de credincioşi. Alături de părintele consilier au slujit: Pr. Sas Radu– Parohia Agrişu Mic, Pr. Ciocan Nicolae – Parohia Archis, Pr. Radu Petrică Belle – Parohia Bochia, Pr. Trip Răzvan – Parohia Bocsig-Gară, Pr. Ardelean Petru – Parohia Chişlaca, Pr. Ros Florin – Parohia Ciunteşti , Pr. Iercoşan Cosmin – Parohia Coroi, Pr. Chivulescu Răzvan – Parohia Craiva, Pr. Trînc Marius – Parohia Groşeni, Pr. Drăgan Marcel – Parohia Hăşmaş, Pr. Vatrici Ioan – Parohia Răpsig, Pr. Oprişa Ovidiu, – Parohia Rogoz, Pr. Morar Ionel – Parohia Seliişte, Pr. Trînc Teofil – Parohia Susag, Pr. Monea Nicolae – Parohia Tăgădău, Pr. Culda Florin – Parohia Vasile Goldiş, Pr. Pop Gheorghe – Parohia Arad Calea 6 Vânători, Pr. Lazăr Mirel – Parohia Şeitin.

În cuvântul de învăţătură, Părintele Iustin Popovici a vorbit celor prezenţi, făcând comparaţie cu învăţăturile ce se desprind din textul evangheliei Duminicii a 18-a după Rusalii (Luca 5, 1-11), despre harul Sfântului Duh şi puterea dumnezeiască ce se revarsă asupra celui nou hirotonit, dându-i putere şi curaj să-l urmeze pe Hristos întreaga viaţă şi să-i conducă pe păstoriţii săi spre mântuirea sufletelor. „Toată noaptea ostenindu-ne, n-am prins nimic…", după cum spune Apostolul Petru, este munca lipsită de harul lui Dumnezeu, iar abia după ce ne călăuzim viaţa şi activitatea noastră după poruncile lui Dumnezeu şi în deplină ascultare faţă de El, dobândim munca sfinţită prin har, munca aducătoare de rod bogat şi împlinire materială şi spirituală.

Părintele consilier a transmis cu acest prilej binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Timotei şi l-a felicitat pe părintele Răzvan Chivulescu pentru frumoasele lucrări ce le desfăşoară în parohie, atât în plan material cât şi spiritual.

În cadrul întrunirii, părintele Ovidiu Oprişa de la Parohia Rogoz, a susţinut referatul cu titlul „Patriarhul Nicodim Munteanu (1939-1948): Reprezentant demn şi responsabil al Bisericii Ortodoxe Române în relaţia cu Statul Român".

Preotul paroh Răzvan Chivulescu a mulţumit părintelui consilier şi tuturor preoţilor care au participat la acest moment important din viaţa comunităţii pe care o păstoreşte de doar un an de zile.

Consfătuirea profesorilor de Religie din Arad

Vineri, 27 septembrie 2019, în Aula „Pr. Dr. Ilarion V. Felea" a Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Arad, a avut loc consfătuirea profesorilor de Religie ortodoxă din judeţul Arad. La prezidiu s-au aflat ÎPS Părinte Arhiepiscop Dr. Timotei Seviciu, Protos. Dr. Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului şi responsabil pe probleme de învăţământ şi PC Arhidiac. Prof. Florin Sirca, Inspector pentru disciplina Religie la Inspectoratul Şcolar Judeţean Arad.

În partea de început, părintele inspector a prezentat ordinea de zi, care a cuprins ca puncte de lucru atât diagnoza anului şcolar precedent, cât şi direcţiile de acţiune propuse pentru anul şcolar 2019-2020. Au fost prezentate activităţile şi proiectele desfăşurate în decursul anului precedent şi au fost evidenţiaţi concis elevii şi profesorii cu rezultate la olimpiadele şi concursurile şcolare. Mai mult, au fost prezentate şi activităţile din acest început de an (I.T.O 2019, Întâlnirea inspectorilor de Religie din Patriarhia Română).

În continuare, au fost prezentate câteva date obiective legate de rezultatele examenelor de titularizare şi definitivat din vară, dar şi situaţia profesorilor în ceea ce priveşte gradele didactice. În judeţul Arad funcţionează anul acesta 139 de profesori de Religie Ortodoxă (10 clerici şi ceilalţi mireni), dintre care 97 titulari, ceilalţi suplinitori.

Totodată. pentru anul în curs, au fost trasate următoarele trei direcţii principale: calitatea procesului de învăţământ la disciplina Religie în şcoală, îmbogăţirea calităţii activităţii educative prin proiecte consistente derulate cu parohiile şi motivarea profesorilor pentru urmarea de cursuri de formare.

Profesorii au fost îndrumaţi să participe şi anul acesta în număr cât mai mare la activităţile metodice, dar şi la concursurile deja cunoscute, alături de elevii lor: Olimpiada de Religie Ortodoxă (cu fază naţională cls. V-XII), Concursul judeţean „Hristos în şcoală", Concursul interdisciplinar „Cultură şi spiritualitate" (care va deveni Olimpiadă la rândul său), precum şi alte concursuri şi simpozioane care vor fi anunţate ulterior. În altă ordine de idei, au fost solicitaţi elevii şi profesorii care vor să se implice ca voluntari în organizarea Întâlnirii Tinerilor Ortodocşi (I.T.O. 2020), care va avea loc la Timişoara.

În ceea ce priveşte problemele de organizare interne disciplinei, părintele inspector a furnizat informaţii despre înscrierea la ora de religie (doar la începutul ciclului de şcolarizare), despre programa şcolară pentru clasa a VII-a intrată în vigoare anul acesta, despre importanţa planificării procesului de învăţământ (planificări calendaristice, proiecte şi schiţe de lecţie), despre utilizarea ghidurilor pentru profesor, comandarea şi utilizarea manualelor şi auxiliarelor, cât şi despre utilizarea RED (resurse educaţionale deschise), accesibilă de pe site-ul ISJ Arad. Nu în ultimul rând, profesorii au fost îndemnaţi să participe cu articole pentru revista „Catehetul" şi „Biserica şi Şcoala".

În cuvântul adresat profesorilor, ÎPS. Părinte Arhiepiscop Dr. Timotei Seviciu a felicitat cadrele didactice pentru activitatea din anul precedent şi i-a încurajat pentru anul proaspăt început, accentuând grija pe care profesorii ar trebui să o manifeste către elevii din ani terminali, pentru reuşita acestora la examenele şcolare majore. Totodată, ierarhul a accentuat şi ideea de a cultiva în mintea părinţilor conştiinţa unui mod de a gândi sănătos, pentru reuşita copiilor lor, mai ales pentru faptul că elevii învaţă nu pentru şcoală, ci pentru împlinirea în viaţă.

În încheiere, au fost premiaţi cu diploma de merit „Episcop Dr. Grigorie Comşa" toţi profesorii cu activitate deosebită în anul şcolar precedent, a fost distribuit numărul 2 (29) al Revistei de metodică şi spiritualitate a profesorilor de Religie „Catehetul", cât şi revista eparhială „Biserica şi Şcoala".

Ierarhii arădeni au participat la Deschiderea anului universitar 2019-2020 la Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad

Sâmbătă 28 septembrie, de la orele 10.00, în Corpul M (Micălaca) al Universităţii „Aurel Vlaicu" din Arad a avut loc festivitatea de deschidere a anului universitar 2019-2020. La eveniment, din partea Arhiepiscopiei Aradului au participat Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului dimpreună cu Preasfinţitul Părinte Episcop-vicar Emilian Crişanul.

De asemenea, au luat parte şi oficialităţi locale şi centrale, profesorii şi studenţii celor nouă facultăţi ale UAV, părinţii, arădenii şi toţi cei care au dorit să participe la una din cele mai importante momente ale anului universitar.

Pelerini lipovani pe pământ apostolic

În ultimele zile ale lui septembrie, un grup de credincioşi din Parohia Lipova, însoţiţi de părintele Neicu Alexandru, au parcurs un pelerinaj de suflet, străbătând întreaga ţară, pentru a se reculege şi a se încărca duhovniceşte la mai multe oaze de spiritualitate ortodoxă româneşti.

Astfel vineri, 27 septembrie, au călcat pe urmele părinţilor Arsenie Boca şi Teofil Părăian la Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus, iar mai apoi s-au rugat în străvechea biserică rupestră a Mănăstirii Şinca Veche. Urcând la Mănăstirea Caraiman, au rămas uimiţi de frumoasa aşezare, rezultat al darului lui Dumnezeu – muntele şi lucrarea omului – mănăstirea. După ce au primit binecuvântarea Maicii Domnului prin închinarea la icoana făcătoare de minuni, numită Siriaca, din Mănăstirea Ghighiu –Prahova, au poposit în istorica şi remarcabila cetate a Mănăstirii Căldăruşani, unde au fost primiţi cu ospitalitatea monahală de părintele stareţ Lavrentie.

Mai apoi în celelalte zile, 28 şi 29 septembrie, trecând Dunărea, au străbătut pământul apostolic al Scytiei Minor, luând putere de la crucile de leac de la Mănăstirea Dervent, meditând şi rugându-se în Peştera Sfântului Apostol Andrei, de unde a început răspândirea credinţei în patria noastră. Nu se putea trece prin Adamclisi fără a admira maiestuosul monument Tropaeum Traiani, ridicat în urma crâncenelor lupte daco – romane.

Mişcaţi sufleteşte au fost pe locul fostului lagăr de muncă de la Poarta Albă, unde au concentraţi peste 15.000 de deţinuţi politic, în special preoţi şi monahi, loc numit şi Golgota Neamului Românesc. Aici se înalţă o frumoasă mănăstire, prin râvna şi hărnicia maicii Eleodora Dună, cea aleasă de părintele Iustin Pârvu, să ridice acest aşezământ şi care recunoaşte: locul acesta are o încărcătură foarte puternică, care e dată de jertfa sufletelor nevinovate, curmate de regimul comunist prin munca grea de la Canal. Apoi s-au recules în cunoscutele lavre dobrogene Celic Dere şi Cocoş-Niculiţel, participând la Sfânta Liturghie duminicală în frumoasa Mănăstire Vladimireşti, întemeiată de maica Veronica Gurău.

În final putem spune că acest pelerinaj a adus mare bucurie în inimile credincioşilor şi sufletele lor au fost luminate, mângâiate şi călăuzite de Dumnezeu.

CERCURI MISIONARE

În luna *Septembrie* au avut loc Cercuri pastoral-misionare în următoarele parohii arădene:

- Protopopiatul **Arad**: Cruceni; Sântana II; Socodor; Şimand;
- Protopopiatul **Ineu**: Craiva; Dud; Minişel;
- Protopopiatul **Lipova**: Bârzava; Lipova; Zăbalţ
- Protopopiatul **Sebiş**: Cil; Dieci; Hălmagiu;

(*mai multe detalii se află pe pagina WEB a Arhiepiscopiei Aradului: www.episcopiaaradului.ro*)

Itinerar chiriarhal al Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Dr. Timotei Seviciu, Septembrie 2019

Duminică, 1 septembrie – A săvârșit Sfânta Liturghie cu sobor de arhierei la Parohia Galșa, cu ocazia aniversării a 270 de ani de la târnosire. La sfârșitul slujbei, s-a oficiat o slujbă de pomenire pentru ctitorii, slujitorii și binefăcătorii sfântului dar și pentru Maria și Toader Mic, părinții Preasfințitului Lucian. În continuare a fost prezentată cartea „*270 de ani spre cer*" editată sub coodonarea părintelui paroh Adorian Lucian Trif și a doamnei profesoare Eugenia Groșan care au cules mărturii și mărturisiri despre localitatea Galșa. Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei a conferit domnului primar al comunei Șiria, Valentin Bot și doamnei profesoare Eugenia Groșan, diplome de cinstire în semn de apreciere pentru activitatea administrativ-gospodărească dar și culturală în comuna Șiria.

Luni, 2 septembrie – A participat la susținerea tezelor de doctorat a domnului Suciu Eugen Vasile și Arvai Iulian Nicolae doctoranzi ai Facultății de Teologie Ortodoxă-Arad din cadrul Universității „Aurel Vlaicu" din Arad;

Sâmbătă, 7 septembrie – A săvârșit slujba Vecerniei cu Litie în altarul de vară din curtea Mănăstirii Arad-Gai, rostitind un cuvânt de învățătură pus sub titlul „*Stâlpul înțelepciunii*".

Duminică, 8 septembrie – A săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Arad-Gai, predica fiind pusă sub titlul „*Renaștere duhovnicească*" (cf. Gal. 6, Filip. 2; In. 3 și Lc. 10).

Luni, 9 septembrie – A participat la festivitatea de deschidere a anului școlar 2019-2020 la Seminarul Teologic Ortodox din Arad, unde a rostit un cuvânt de binecuvântare.

Joi, 12 septembrie – A sfințit și inaugurat grădinița din localitatea Mândruloc, rostind un cuvânt ocazional.

Vineri, 13 septembrie – A prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial; a participat la ședința de lucru al Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Aradului.

Sâmbătă, 14 septembrie – A săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Feredeu. Predica a fost pusă sub titlul „*Sărbătorile Sfintei Cruci*" (cf. I Cor. 1; Ioan 19).

Duminică, 15 septembrie – A participat la Sfânta Liturghie și săvârșit parastasul în memoria eroilor, în biserica din Păuliș, Protopopiatul Lipova, predicând despre „*Jertfirea de sine*" (cf. Gal. 2; Mc. 8). De asemenea a slujit panahida la monumentul eroilor de la Păuliș, ținând un cuvânt de evocare. În seara zilei a participat la procesiunea de la Catedrala arhiepiscopală unde au fost depuse spre închinare icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului (copie a icoanei Trihirussa „cea cu trei mâini") de la Mănăstirea Hilandar din Sfântul Munte Athos, ce se află la Mănăstirea Neamț, precum și moaștele Sfântului Simeon Stâlpnicul de pe Muntele Minunat, rostind un cuvânt de binecuvântare.

Duminică, 22 septembrie – A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Parohiei Agrișu Mic, Protopopiatul Ineu, predica fiind pusă sub titlul „*Cumpănirea vremii*" (cf. 2 Cor. 9; Lc. 5). A săvârșit slujba de binecuvântare la lucrările de reparație, restaurare și înfrumusețare la biserica și casa parohială. A conferit preotului paroh Radu Sas distincția de iconom pentru întreaga activitate depusă.

Luni, 23 septembrie – A participat la slujba parastasului ridicat pentru mama Preasfințitului Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, care a fost înmormântată la Mănăstirea „Izvorul Miron" – Românești.

Vineri, 27 septembrie – A participat la consfătuirea Profesorilor de Religie din Județul Arad, ținând un cuvânt adecvat.

Sâmbătă, 28 septembrie – A participat la festivitatea de deschidere a anului universitar 2019-2020, la Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad.

Duminică, 29 septembrie – A asistat la slujba Utreniei în biserica Parohiei Bârzava și la Sfânta Liturghie în Biserica Parohiei Căpruța, unde a rostit un cuvânt de învățătură pus sub titlul „*Purtare creștină*" (Cf. 2 Cor. 11-12; Lc. 6).

Luni, 30 septembrie – A participat la ședința de lucru a Sfântului Sinod de la Palatul Patriarhiei.

Pr. Dr. Vasile Cucu –
Secretar eparhial

BASILICA TRAVEL

AGENȚIA DE PELERINAJE „BASILICA TRAVEL"

Pelerinaj în Israel - Egipt 08 - 20 octombrie 2019

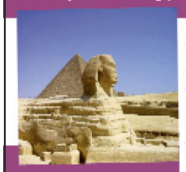

Agenția de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj în Țara Sfântă și Egipt, cu zbor direct din București. Programul este destinat meditației și rugăciunii și cuprinde cele mai cunoscute locuri: Calea Crucii, Sfântul Mormânt al Domnului, Mănăstirea Sfântul Antonie cel Mare și Sfântul Mina, Piramidele etc.

TARIF: 650 euro + 600 dolari

Pelerinaj Israel-Iordania-Sinai 13 - 24 octombrie 2019

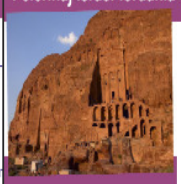

Agenția de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj în Israel-Iordania-Sinai, cu trecere prin cele mai frumoase locuri: Ierusalim, Betleem, Nazaret, Muntele Nebo, Madaba, Petra, Mănăstirea Sfânta Ecaterina de pe Muntele Sinai etc.

TARIF: 1080 euro

Pelerinaj în Rusia 26 iunie - 07 iulie 2019

Basilica Travel organizează pelerinaje în Rusia. Obiectivele acestui pelerinaj sunt numeroase. Printre cele mai cunoscute, menționăm: Mănăstirea Diveevo, în care se află moașteele Sfântului Serafim de Sarov, Moscova - tur de oraș cu ghid, închinare în cele mai importante locașuri: Biserica Sfânta Matrona, Catedrala Sfântul Vasile Blajenul, Sankt Petersburg etc.

TARIF: 1895 euro

Pelerinaj în Grecia aprilie - noiembrie 2019
la Sfinții Nectarie, Ioan Rusul și Efrem cel Nou

Agenția de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la pelerinaje în Grecia, pentru a vă bucura de întâlnirea în rugăciuni cu sfinții mult iubiți și de poporul nostru. Amintim: Biserica Sfântul Dimitrie din Salonic, Mănăstirile din Ansamblul Monahal Meteora, Mănăstirea Sfânta Treime din insula Eghina, unde sunt moașteele Sfântului Ierarh Nectarie, Biserica Sfântul Ioan Rusul de la Prokopi,și Mănăstirea Sfântul Mucenic Efrem cel Nou.

TARIF: de la 345 EURO

Pelerinaj Viena - Budapesta - Bratislava - Praga 19 - 24 iunie 2019

Agenția de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un nou program de pelerinaj în Viena (tur pietonal în centru Ringstrase), tur pietonal al orașului Bratislava, tur pietonal al orașului Praga și tur pietonal în Budapesta. Specific pelerinajului este și participarea la Sfânta Liturghie la Biserica Românească din Viena.

TARIF: 365 EURO

Pelerinaj în Georgia - Armenia 20 - 30 iunie 2019

Agenția de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj în Georgia și Armenia. Printre obiectivele pelerinajului, menționăm: Biserici, monumente istorice, clădiri și piețe din Erevan, locașurile de închinare din Georgia sunt unice în lume, printre acestea menționăm: Catedrala Sioni, Mănăstirea Jvari, Mănăstirea David Gareja etc.

TARIF: 1190 EURO

Pelerinaj în Grecia și Italia 20 - 28 iulie 2019

Vă invităm să participați la un pelerinaj în Grecia și Italia. Printre obiective, menționăm: Biserica Sfântului Dimitrie din Salonic, Biserica Sfântul Spiridon din Corfu, tur pietonal în Roma: Columna lui Traian, Colosseum-ul, Vatican, Fontana di Trevi. Biserica Sfântul Nicolae din Bari, Veneția, trecere prin Budapesta etc.

TARIF: 660 EURO

Pelerinaj în Capadocia 22 iunie - 01 iulie, 30 iunie - 09 iulie, 27 iulie - 05 august, 14 - 23 septembrie 2019

Vă așteptăm să veniți la pelerinaje în Turcia-Capadocia, în care aveți prilejul să vizitați locuri biblice și istorice foarte importante. Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol, Casa Maicii Domnului din Efes și Mormântul Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan, Izmir (vechea cetate Smirna păstorită de Sfântul Mucenic Policarp), Chilia Sfântului Simeon Stâlpnicul, Muzeul în aer liber Goreme și Terasele Calcaroase etc.

TARIF: 470 EURO

ARAD - CENTRUL „SFÂNTUL APOSTOL ANDREI": B-dul Revoluției, Nr. 30, Tel./Fax: +4 0257.466.784, Email: arad@basilicatravel.ro, Program: 09.00 - 17.00
REȘIȚA - CENTRUL „SF. AP. PETRU ȘI PAVEL": Str. Republicii, Nr. 1, Tel./Fax: +40255.255.135, Email: resita@basilicatravel.ro, Program: 09.00 - 17.00
BUCUREȘTI - BASILICA TRAVEL: S . Doamnei, Nr. 20 Tel./ Fax: +4021.316.35.03 Mobil: 0741 260 424, Email: office@basilicatravel.ro, Program: 09.00 - 17.00
www.pelerinaj.ro www.basilicatravel.ro

Comitetul de redacție:
Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Dr. TIMOTEI SEVICIU – președinte;
Preasfințitul Părinte Dr. EMILIAN CRIȘANUL, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului - vicepreședinte
Protos. Dr. Iustin Popovici, consilier cultural, redactor responsabil; Arhim. Dr. Teofan Mada, vicar administrativ; Pr.Dr. Vasile Cucu, secretar eparhial – membri
Editura: Arhiepiscopia Aradului, Arad, 310084, Str. Episcopiei nr. 60-62, Tel.: 0257–281856 ISSN 1220 – 8531, ISSN-L 1220 – 8531 Tehnoredactare: Daniel Albu
Articolele pentru Revista Biserica și Școala se trimit pe următoarea adresă de e-mail: bisericasiscoala1877@gmail.com
PREȚ 3 LEI